

Tilinpäätös 2019

Kunnanhallitus 30.3.2020
Tilintarkastaja 19.5.2020
Tarkastuslautakunta 26.5.2020
Kunnanvaltuusto 15.6.2020

TILINPÄÄTÖS 2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

- 1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus
- 1.1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset
- 1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys
- 1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa
- 1.1.5. Kunnan henkilöstö 2019
- 1.1.6. Ympäristöasiat
- 1.1.7. Muut ei-taloudelliset asiat
- 1.1.8. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä
- 1.1.9. Arvio riskeistä ja epävarmuustekijöistä

1.2. SELONTEKO SISÄISESTÄ VALVONNASTA JA RISKIEN HALLINNASTA

1.3. TILIKAUDEN TULOSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

- 1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen: tuloslaskelma
- 1.3.2. Toiminnan rahoitus

1.4. RAHOITUSASEMA

- 1.4.1. Tase ja sen tunnusluvut

1.5. KOKONAISTULOT JA -MENOT

1.6. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

- 1.6.1. Konserniyhteisöt
- 1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus
- 1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat
- 1.6.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä
- 1.6.5. Konsernin valvonta
- 1.6.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

1.7. TILIKAUDEN TULOSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. TAVOITTEIDEN, MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN

- 2.1.1. Käyttötalousosan toteutumisvertailu
- 2.1.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen
- 2.1.3. Investointien toteutuminen
- 2.1.4. Rahoitusosan toteutuminen

2.2. YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. KUNNAN LASKELMAT

- 3.1.1. Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2019
- 3.1.2. Rahoituslaskelma 1.1. - 31.12.2019
- 3.1.3. Tase 31.12.2019

3.2. KONSERNILASKELMAT

- 3.2.1. Konsernituloslaskelma 1.1. - 31.12.2019
- 3.2.2. Konsernitase 31.12.2019
- 3.2.3. Konsernirahoituslaskelma 1.1. - 31.12.2019

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.2. TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.3. TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.4. VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.5. YMPÄRISTÖASIOIDEN ESITTÄMINEN

4.6. HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJIEN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.7. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.8. KONSERNITULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.9. KONSERNITASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

4.10. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1. VESIHUOLLON TOIMINTAKERTOMUS 2019

5.2. VESIHUOLLON TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2109

5.3. VESIHUOLLON TASE 31.12.2019

5.4. VESIHUOLLON RAHOITUSLASKELMA

6. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

7. LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Vuotta 2019 kuvaa sana poikkeuksellinen. Talous- ja hallintojohtaja hoiti kunnanjohtajan virkaa vt:nä huhtikuusta lähtien. Sivistystoimenjohtaja ja tekninen johtaja olivat edellisvuonna kuntaan palkattuja uusia viranhaltijoita. Myös varhaiskasvatuksessa esimies vaihtui uuteen viranhaltijaan. Kunnanvaltuusto valitsi allekirjoittaneen kunnanjohtajaksi joulukuun valtuustossa.

Kunnan talous oli aiemmin kääntynyt miinusmerkkiseksi ja vuoden 2017 tilinpäätös taseen kumulatiivisen alijäämän syntymisen myötä edellyttää kunnalta alijäämän kattamisen toimenpiteitä. Talouden tasapainottamiseksi laadittiin kesän 2019 aikana suunnitelma, jota ryhdyttiin toteuttamaan heti kesän jälkeen. Valtuustoseminaarissa esiteltiin ja sovittiin askelmerkit kunnanhallituksen päätöksenteolle. Kunnan itsenäisyyden säilyttämiseksi ryhdyttiin ikäväsyisiin toimenpiteisiin. Kunnanhallitus käynnisti yt-menettelyn. Moni muu kunta näytti kulkevan hyvin samanlaisia polkuja.

Talouden tasapainottamisen suunnitelman mukaisesti tuloveroa korotettiin 22 prosenttiin ja yleiseen kiinteistöveroon tehtiin myös korotus. Henkilöstöstä irtisanottiin kuusi työntekijää. Tiettyjä ei-lakisääteisiä määräaikaissuusia ei täytetä ja muu luonnollinen poistuma huomioidaan. Vuoden 2020 kesällä henkilöstömäärän oletetaan olevan noin kymmenen prosenttia vähemmän kuin edellisessä.

Epätietoisuus, määrärahojen niukkuus ja toiminnalliset muutokset ovat vaikuttaneet kunnan henkilöstön jaksamiseen. On kuitenkin löydyntä luovia ratkaisuja. Työyhteisöjen yhteistyöllä niukentuneita resursseja on käytetty tehokkaasti. On toimittu päättäväisesti: ”Kyllä tämä tästä.”

Kuntalaiset ovat saaneet palvelut, lähes kaiken mitä ennenkin, ja esimerkiksi kuntosalin muodossa enemmänkin. Toki on myös jouduttu tekemään esimerkiksi tilaratkaisuissa kuntalaisille niukkenevia ratkaisuja. Sisäilmaongelmainen vanha kunnanvirasto kunnan arkistoa lukuun ottamatta on suljettu. Vanha Pappila tulee muuttamaan muotoaan tulevana kunnanvirastona. Mutta tämä kaikki tehdään, jotta onnistumme tasapainotusohjelmassa.

Tasapainotusohjelmaan uskottiin myös valtioneuvostossa. Kunta sai 420.000 euroa ylimääräistä valtionosuutta hakemuksensa perusteella. Hakemuksen piti sisältää uskottava suunnitelma toimenpiteineen talouden tasapainottamiseksi.

Toimenpiteet etenivät suunnitellusti. Kustannuksia saatiin leikattua ja tuottoja lisättyä. Kunnes tätä kirjoittaessa jokunen viikko sitten Suomeen iski korona. Olemme jälleen poikkeuksellisessa tilanteessa, jota ei tässä vaiheessa euroilla mitata. Rehtori viestittää toisena etäopetuspäivänä: ”Opettajat ovat ottaneet huomioon vauhdilla etäopetuksen haltuunsa ja kokeita, saneluita ja mitä ihmeellisempiä tehtäviä on jo oppilailla teetetty. On meillä vaan ammattitaitoista porukkaa!” Ihmisten terveyteen liittyvien ratkaisujen äärellä ponnistamme jälleen yhdessä. Kuntalaiset, henkilöstö, yritykset, koko yhteiskunta. Vaikutuksia emme nyt kykene pohtimaan tänään maaliskuun 19. päivä. Mutta yksi on varma, yhteen hiileen puhaltamalla tästäkin selvitään.

Johanna Mäkelä
Kunnanjohtaja

1.1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

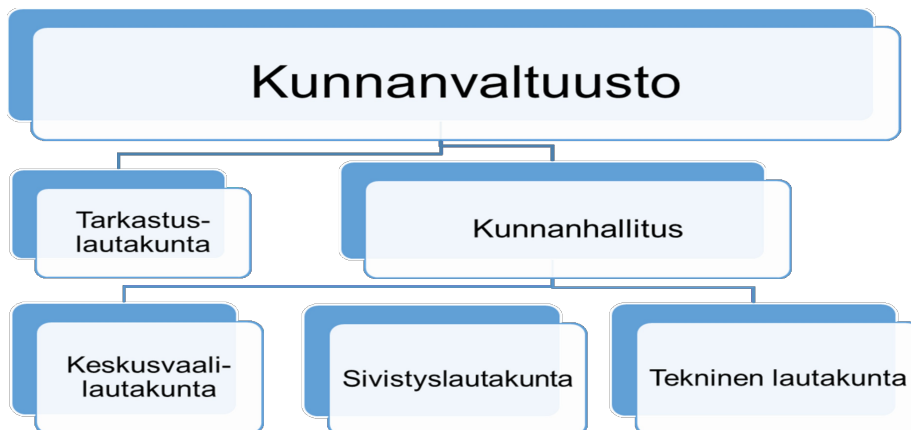
1.1.2.1. Kunnan päätöksenteko-organisaatio

Kunnan hallintoon kuuluvat luottamushenkilöt ja viranhaltijat. Luottamushenkilö-organisaatio muodostaa varsinaisen päätöksenteko-organisaation. Kunnan strategisissa asioissa päätösvalta on luottamushenkilöillä ja operatiivisessa johtamisessa viranhaltijoilla. Hallinnon järjestämisestä on määrätty lainsäädännön ohella hallintosäännössä. Toimielimet ovat hallintosäännön määräyksen nojalla koonneet pysyväisluontoiset päätöksensä toimintasääntöihinsä.

Valtuuston päätettävät asiat päätösehdotuksineen valmistelee kunnanhallitus. Tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä koskevan ehdotuksen tekee kuitenkin tarkastuslautakunta. Kunnanhallituksen ja lautakuntien päätettävien asioiden valmistelu ja täytäntöönpano ovat viranhaltijoiden keskeisiä tehtäviä, jotka hoidetaan viraston työnjaon mukaisesti kunnanjohtajan johdolla.

Asioiden vireille tuloon kunnan elimissä voi vaikuttaa periaatteessa kuka tahansa. Yleensä kuitenkin kunnan omat tai muut viranomaiset tai luottamushenkilöt saattavat asiat vireille mutta myös kuntalaiset voivat tehdä aloitteita. Lemminkäinen kunta on mukana myös kuntalaisaloite.fi -järjestelmässä.

Kuntalain 125 §:n mukaisesti tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet sekä seuraavat viranhaltijat: kunnanjohtaja, talous- ja hallintojohtaja, rehtori, tekninen johtaja, maaseutussihteeri, sivistystoimen johtaja, varhaiskasvatuksen esimies, kirjastotoimen johtaja, rakennustarkastaja ja vapaa-aikasihteeri. Tilivelvolliset viranhaltijat määritellään kunnanhallituksen toimintasäännössä.

Kunnanvaltuusto

Kevään 2017 kuntavaaleissa valittiin uusi kunnanvaltuusto, jonka toimikausi on 1.6.2017 - 31.5.2021. Siihen kuuluvat seuraavat henkilöt:

Buuri Kati	terveydenhoitaja	Keskusta
Holopainen Petteri	maanviljelijä, porari	Keskusta
Junni Antti	veturinkuljettaja	SDP
Junnikkala Mika	yrittäjä, maanviljelijä	Keskusta
Karhu Anu	maatalousyrittäjä	Keskusta
Kempainen Teemu	teknisen työn lehtori	Keskusta
Koivisto Juha	tutkimusteknikko	PS
Konttinen Tuula	perhehoitaja	Keskusta
Laurikainen Ritva	perhepäivähoitaja	Keskusta
Mielikäinen Juha	tuotepäällikkö	Kokoomus
Nisonen Lasse	torninosturinkuljettaja	PS
Okko Veli-Pekka	taksiautoilija	Kokoomus

Ovaskainen Jarkko	ostaja	Keskusta
Penttilä Arto	lehtori	Kokoomus
Purttilo Pekka	päälluottamusmies	SDP
<i>Purttilo Pekka 24.6.2019 asti</i>		
Rings Mervi	KTM, yrittäjä	Kokoomus
Sirkka Laura	myyjä	Kokoomus
Taipale Heikki	yrittäjä	Keskusta
Tapanainen Matti	opettaja, eläkkeellä	Keskusta
Tölski Jarmo	agrologi	Keskusta
Värtö Marja	tuotantotyöntekijä	SDP
<i>Värtö Marja 24.6.2019 alkaen</i>		
Värtö Nina	myymäläpäällikkö	Keskusta

Kunnanvaltuuston puheenjohtajana on vuonna 2019 toiminut Veli-Pekka Okko, I varapuheenjohtajana Matti Tapanainen sekä II varapuheenjohtajana 31.5.2019 asti Lasse Nisonen ja 1.6.2019 alkaen Antti Junni. Kunnanvaltuuston kokouksissa ei ole esittelijää. Pöytäkirjanpitäjänä on toiminut talous- ja hallintojohtaja.

Kunnanvaltuusto asettaa kunnan toiminnan päämäärät ja tavoitteet muun muassa kunnan strategiassa, talousarviossa ja taloussuunnitelmassa ja tarpeen mukaan myös erillispäätöksillä. Valtuusto ohjaa alemmantasoista päätöksentekoa johtosäännöillä sekä tekee monia tärkeitä yksittäisiä, mm. maankäyttöä koskevia päätöksiä. Valtuusto määrää vuosittain myös kunnan tulo- ja kiinteistöveroprosentit ja käsittelee edellisen vuoden tilinpäätöksen.

Valtuusto kokoontui vuoden 2019 aikana kahdeksan kertaa ja käsittelee 68 asiaa.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitukseen ovat vuonna 2019 kuuluneet:

Kati Buuri puheenjohtaja
 Juha Mielikäinen varapuheenjohtaja
 Petteri Holopainen
 Jarkko Ovaskainen
 Anu Karhu
 Mervi Rings
 Pekka Purtilo 31.5.2019 asti
 Lasse Nisonen 1.6.2019 alkaen

Kunnanhallitus on kunnan keskeinen hallintoviranomainen. Hallituksen kokoukset ovat lain mukaan suljettuja, mutta mahdollisuus pitää avoimia kokouksia on. Kokouksissa päätöksenteko tapahtuu kunnanjohtajan esittelystä. Pöytäkirjanpitäjänä on toiminut talous- ja hallintojohtaja. Läsnäolo-oikeus on myös valtuuston puheenjohtajilla, jotka eivät kuitenkaan osallistu päätöksentekoon. Lisäksi nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus salassa pidettäviä asioita lukuun ottamatta. Vanhus- ja vammaisneuvoston edustajaa voidaan kuulla asiantuntijana vanhuksia ja vammaisia koskevissa asioissa. Kunnanhallitus johtaa kunnan hallintoa, valmistelelee valtuuston päätettävät asiat ja huolehtii valtuuston päätösten täytäntöönpanosta sekä valvoo valtuuston päätösten lainmukaisuutta. Kunnanhallitus edustaa kuntaa ja valvoo sen etuja. Kunnanhallitus käyttää kunnan päätösvaltaa lukuisissa yksittäisissä asioissa eri elämänalueilla. Kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu myös elinkeinoelämän edistäminen.

Kunnanhallitus piti vuonna 2019 yhteensä 18 kokousta ja käsittelee 189 asiaa.

Sivistyslautakunta

Lautakunnan tehtäviin kuuluvat opetustoimi, varhaiskasvatus, kulttuuri, vapaa-aikatoimi ja kirjastopalvelut. Lautakunnan jäseniä ovat vuonna 2019 olleet:

Anu Karhu	puheenjohtaja
Laura Sirkka	varapuheenjohtaja
Tuula Konttinen	
Teemu Kempainen	
Nina Värtö	
Sami Lamponen	31.5.2019 asti
Lasse Nisonen	31.5.2019 asti
Jari Kahelin	1.6.2019 alkaen
Jarkko Ovaskainen	1.6.2019 alkaen

Kunnanhallituksen edustajana on ollut Mervi Rings. Sivistystoimenjohtajana on toiminut kuntien välisen sopimuksen perusteella Savitaipaleen sivistystoimenjohtaja Sari Keskinen. Lautakunnan esittelijänä toimi sivistystoimenjohtaja. Sihteerinä on toiminut 4.9.2019 kokoukseen asti sivistysosaston kanslisti ja 24.10.2019 kokouksesta lähtien sivistystoimenjohtaja. Lautakunta kokoontui vuoden aikana 8 kertaa. Pöytäkirjaan merkittiin 62 pykälää.

Tekninen lautakunta

Lautakunnan jäseniä ovat vuonna 2019 olleet:

Heikki Taipale	puheenjohtaja
Arto Penttilä	varapuheenjohtaja
Mika Junnikkala	
Ritva Laurikainen	
Mervi Rings	
Tarja Husu-Tuuliainen	
Jari Kahelin	31.5.2019 asti
Jukka-Pekka Laitinen	1.6.2019 alkaen

Kunnanhallituksen edustajana on ollut 31.5.2019 asti Pekka Purtilo ja 1.6.2019 lähtien Petteri Holopainen. Tekninen lautakunta huolehtii kunnan toimesta ta-
pahtuvasta rakentamisesta, kunnossapito- ja käyttötehtävistä sekä toimii lupaviranomaisena rakennustoimen asioissa. Esittelijänä ja pöytäkirjanpitäjänä kokouksissa on toiminut tekninen johtaja. Lautakunta piti 10 kokousta ja käsitteli 46 asiaa. Rakennuslupia myönnettiin 45 kpl. Uusien rakennusten rakennuslupia oli 32 kpl. Toimenpidelupia oli 39 kpl, ilmoituslupamenettelyasioita 33 kpl sekä suunnittelutarve- ja poikkeamiskorjauksia 3. Tarkastuksia sekä katselmuksia tehty noin 150 kpl. Ylimääräisiä katselmuksia noin 25 kpl. Aloituspäälliköitä 5 kpl.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta hoitaa kuntalain 121 §:ssä sille määrätyt tehtävät.

Lautakuntaan ovat vuonna 2019 kuuluneet:

Juha Koivisto	puheenjohtaja
Jarmo Tölski	varapuheenjohtaja
Viktoria Kaartinen	11.3.2019 asti
Jaana Koskinen	
Marja Värtö	
Sari Papinniemi	11.3.2019 alkaen

Lautakunnan kokouksissa asiat esittelee puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjänä toimii lautakunnan jäsen tai tilintarkastaja. Kunnan hallinnon ja talouden tarkastajaksi vuosille 2018-2021 on valittu Mikkelin Tilintarkastus Ay.

Keskusvaalilautakunta

Lautakunnan jäseniä ovat vuonna 2019 olleet:

Hannu Hakonen puheenjohtaja
 Markku Pesari varapuheenjohtaja
 Sonja Laitinen
 Viktoria Kaartinen 11.3.2019 asti
 Jari Räsänen
 Tarja Kohonen 11.3.2019 alkaen

Lautakunnan tehtävänä on yleisten vaalien ja kansanäänestysten toimeenpano. Kertomusvuonna järjestettiin eduskuntavaalit ja EU-vaalit. Päätöksenteko tapahtuu puheenjohtajan selostuksesta ja sihteerinä on toiminut koulusihteerinä.

1.1.2.2. Kunnanviraston organisaatio 31.12.2019

KUNNANVIRASTO Kunnanjohtaja

HALLINNON TOIMIALA	SIVISTYKSEN TOIMIALA	TEKNINEN TOIMIALA
Talous- ja hallintojohtaja	Sivistystoimenjohtaja	Tekninen johtaja
Keskusarkistonhoitaja Palkkasihteerinä Kirjanpitäjä Laskentasihteerinä Atk-tukihenkilö Maankäyttöinsinööri	Kanslisti Vapaa-aikasihteerinä Nuoriso-ohjaaja Varhaiskasvatuksen esimies	Rakennustarkastaja Rakennusmestari Osaston sihteerinä

Edellä esitetyssä taulukossa on ilmoitettu nimike, vaikka virkaa/toimea ei olisi 31.12.2019 täytetty tai viran/toimenhaltija olisi virka/työvapaalla. Kunnan talouden tasapainottamiseksi on jouduttu irtisanomaan kuusi henkilöä. Henkilöt ovat vielä vuoden vaihteessa kunnan palkkalistoilla, mutta ilman työvelvoitetta virka/työvapaalla. Irtisanomisajan palkat ja lomakorvaukset on huomioitu osana vuoden 2019 kuluja.

Kunnanviraston päällikkö on kunnanjohtaja. Virasto jakaantuu toimialoihin, joiden johdossa ovat toimialajohtajat.

Kunnanviraston johtoryhmän ovat muodostaneet kunnanjohtaja ja toimialajohtajat. Johtoryhmä on kokoontunut lähes viikoittain valmistelevaan lähinnä kunnanhallituksessa käsiteltäviä asioita. Laajennetun johtoryhmän muodostavat kunnan esimiehet. Kunnanjohtaja voi harkintansa mukaan kutsua kokoukseen henkilöstön edustajan. Kunnanhallituksen puheenjohtajalla tai varapuheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus johtoryhmän kokouksissa. Johtoryhmällä ei ole päätösvaltaa.

1.1.2.3. Hyvinvointikertomus

Hyvinvointikertomus on hyvinvointijohtamisen työväline. Se toimii strategiatyön sekä vuotuisen kuntasuunnittelun ja seurannan välineenä. Kertomus valmistellaan kerran valtuustokaudessa ja päivitetään vuosittain osana kuntasuunnittelua. Uusi terveydenhuoltolaki (1326/2010, § 12) velvoittaa kunnat valmistelevaan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa.

Tämä kertomus on vuosiraportti vuodelta 2019. Kertomuksen laadinnassa ei ole käytetty Kuntaliiton sähköisen hyvinvointikertomuksen työkalua.

Osa I: Päättyneen ja kuluvan vuoden arviointi ja raportointi

Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi, yhteenveto ja johtopäätökset

Talousarviossa on tiivistetysti esitetty hyvinvointia tukevat tavoitteet ja tässä esitetään taulukkomuodossa arvio niiden toteutumisesta.

	Tavoitteet	Toteutunut
1. Terveelliset elintavat		
1.1. Liikunta ja ravitseminen	Liikuntatapahtumat ja neuvonta niiden yhteydessä sekä kunnan, Eksoten ja Eklun 3-vuotinen liikunta-neuvontahanke Koulujen kerhotoiminta Kouluruokailusuositusta noudatetaan Kuntosalipalveluiden järjestäminen	Toteutui Ei toteutunut Toteutui Toteutui osittain Toteutui
1.2. Liiallinen istuminen, ruutuaika	Liikuntatapahtumia Omaehtoisen liikkumisen edistäminen Liikuntareitit Kouluissa ja varhaiskasvatuksessa säännöllisiä päivittäisiä liikuntatuokioita Mobo-rastit Liikkuvien mobiilipelien hyödyntäminen	Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui
1.3. Uni ja lepo	Asioiden puheeksi ottaminen osana eri toimijoiden perustoimintaa Iltatapahtumat päättyvät ajoissa	Toteutui Toteutui
2. Mielen hyvinvointi		
2.1. Päihteet ja riippuvuudet	Savuton kunta Työntekijöitä kannustetaan savuttomuuteen työterveyden kautta Ennalta ehkäisevä päihdetyö Nuorteniltojen savuttomuusprojekti Tapahtumat päihteettömiä, merkityt tupakkapaikat	Toteutui osittain Toteutui osittain Toteutui Ei toteutunut Toteutui
2.2. Yksinäisyys	Tapahtumia yhdessä mm. seurakunnan kanssa Etsivä nuorisotyö ja nuorisotyö koululla Kohdennettua leiritoimintaa aikuisväestölle	Toteutui Toteutui Ei toteutunut
2.3. Kulttuuria kaikenikäisille	Lemin musiikkijuhlien tukeminen Metku-lastenkulttuuritoiminta Koulujen ja varhaiskasvatuksen kulttuuripolku Monipuolinen musiikkipitäjä Metallipääkaupunki -titteli Vanhan Pappilan kulttuurikäyttö	Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui Toteutui

	Tavoitteet	Toteutunut
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö		
3.1. Arjen turvallisuus	Naapuriapu	Toteutui
	Puuttuminen turvattomuutta aiheuttavaan toimintaan	Toteutui osittain
	Turvalliset koulu- ja varhaiskasvatustilat	Toteutui
	Suojatiekampanja	Toteutui
3.2. Elinympäristön turvallisuus	Kaavoitus tukee turvallista elinympäristöä	Toteutui
	Liikenneväylät ovat kunnossa ja liittymät turvallisia	Toteutui osittain
	Kuukanniemen ja Mikonharjun risteysten valaistuksen lisääminen	Ei toteutunut
	Esteettömyys otetaan huomioon rakentamisessa ja kaavoituksessa.	Toteutui
4. Asukasosallisuus ja yhteistyöverkostot		
4.1. Eri toimijoiden yhteistyö kunnassa	Järjestöparlamentti	Toteutui
	Yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa	Toteutui
4.2. Asukkaiden osallisuus ja vaikuttaminen	Kuntalaisaloite.fi -palvelu on käytössä	Toteutui
	Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta	Toteutui
	Nuorisovaltuuston toimintakulttuurin vahvistaminen	Toteutui
	Oppilaskuntatoiminta	Toteutui
	Vaikuttamis- ja vuorovaikutuspäivät	Toteutui
	Vanhempainillat	Toteutui
	Yhdistystoiminta ja asukasillat	Toteutui
5. Viestintä, tiedon tavoitettavuus ja kiinnostavuus		
5.1. Kunnan nettisivut	Tiedot ajan tasalla ja helposti löydettävissä netissä ja somessa	Toteutui osittain
	Tapahtumatiedotteiden julkaiseminen	Toteutui
6. Työ, taloudellinen hyvinvointi, yrittäjyys		
6.1. Työllisyys	Edistetään uusien työpaikkojen syntymistä	Toteutui
	Järjestetään työkokeilu- ja palkkatukityöpaikkoja	Toteutui
	Nuorisotyöttömyyden vähentäminen	Toteutui osittain

Osa II: Tulevan vuoden suunnittelu

Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä tulevana vuonna

Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä vuonna 2020 on valmistelussa erillisenä asiakirjana.

1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Talouskasvu oli Suomessa viime vuonna edelleen laaja-alaista, sillä kaikki kysyntäerät lisääntyivät. Kasvun painopiste oli kuitenkin ulkomaisessa kysynnässä, jonka seurauksena vienti lisääntyi kotimaista kysyntää nopeammin. Tammikuussa 2020 julkaistun ennusteen mukaan kotimaisten kysynnän ennakoitaan ylläpitävän talouskasvua tulevina vuosina, sillä ulkomaankaupan näkymät ovat epävarmat.

Valtiovarainministeriö ennakoii tammikuussa 2020, että vuosina 2020 ja 2021 BKT kasvaa keskimäärin noin prosentin vuodessa. Julkisen talouden alijäämä kasvaa v. 2020, kun hallitusohjelman mukaiset menolisäykset astuvat voimaan. Ilman työllisyyttä sekä talouden ja julkisen hallinnon tuottavuutta kohentavia toimia julkinen talous pysyy myös tulevina vuosina alijäämäisenä. Lähde Talousnäkymät ja palkanmuodostus, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:11.

Edelleen tammikuussa arvioitiin, että maailmantalouden tilanne on yhä epävarma, vaikka joitain tasaantumisen merkkejä on olemassa. Tällä hetkellä koronaviruksen aiheuttaman maailmanlaajuisen pandemian negatiivisten vaikutusten laajuutta ja taantumien kestoa on hyvin vaikea arvioida.

Kuntien tilanne oli heikentynyt voimakkaasti jo ennen koronaviruksen leviämistä. Kuntien ja kuntayhtymien vuotta 2019 leimasivat epävarmuus liittyen talouskehitykseen ja uuden hallitusohjelman kuntapäätöksiin sekä väestön ikääntymiseen liittyvien palvelutarpeiden voimakas kasvu, korjausvelka, epävarmuus ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta, yhdenvertaiset palvelutarpeet, väestön keskittyminen ja ongelmat heikon verotulokertymän kanssa.

Kuntatalouden tilaa heikentävät myös monet edelliseltä hallituskaudelta periytyvät valtionosuuksia leikkaavat päätökset. Tyypillisesti ne liittyvät kilpailukyky sopimuksen tai erilaisten säästölakien toimeenpanoon. Kiky-leikkaukset olivat vuonna 2019 täysimääräisiä, vaikka esimerkiksi lomarahaleikkauksesta saatu säästö kutistui jo pois, eikä työajanpidennys ole tuonut kuntiin sille asetettuja säästötavoitteita. Lisäksi kuntien verotulojen kertymistä ovat hidastaneet jo useamman vuoden ajan palkansaajien sosiaalivakuutusmaksujen nousu. Tästä aiheutunutta verovähennysten kasvua ei ole kompensoitu kunnille. Lähde Kuntaliitto: kunnat.net

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen tammikuussa 2020 julkaiseman työllisyyskatsauksen mukaan joulukuun lopussa Kaakkois-Suomessa oli 16 918 (ed. vuonna 17 093) työttömää työnhakijaa. Työttömien määrä väheni yhden prosentin edellisvuoden joulukuuhun verrattuna. Koko maassa työttömien määrä lisääntyi 0,5 % edellisvuodesta.

Julkaistun tilaston mukaan työttömien osuus työvoimasta 31.12.2019 oli seuraava:

koko maa	9,8 %
Kaakkois-Suomi	12,5 %
Etelä-Karjala	12,2 %
Lappeenrannan seutukunta	10,9 %
Lemi	9,0 %.

Työttömänä oli vuoden lopulla Lemillä 123 henkilöä (127 ed. vuonna), joista pitkäaikaistyöttömiä oli 22 henkilöä ja alle 25 -vuotiaita 12 henkilöä

Tilastokeskus julkaisi väestöennusteen syyskuussa 2019. Väestöennusteen mukaan Etelä-Karjalan väkiluku vähenee lähivuosikymmeninä merkittävästi. Vuoteen 2040 mennessä väkiluvun ennustetaan alenevan 16 618 asukkaalla verrattuna julkaisuhetkeen. Ennusteen mukaan vuonna 2040 maakunnan väkiluku olisi enää 112 138, kun se vuoden 2018 lopulla oli 128 756. Maakunnan

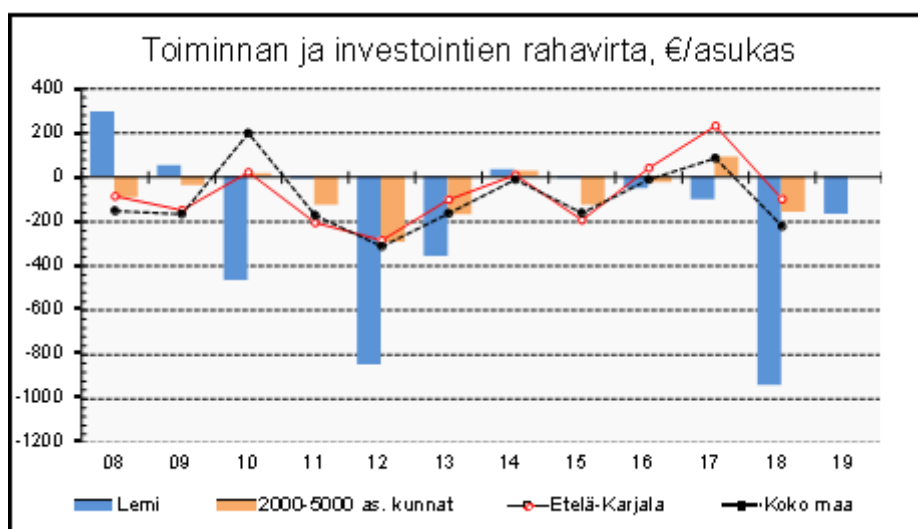
negatiivisen väestökehityksen taustalla on mm. aiempaa alhaisempi syntyvyys. Syntyvyyden jyrkkä lasku on loiventunut kuluvana vuonna, mutta loivan alenevan trendin ennustetaan jatkuvan myös tulevina vuosina.

Ennusteen mukaan Etelä-Karjalassa lasten ja nuorten (0-14 vuotiaiden), työikäisen väestön (15- 64 vuotiaiden) ja myös eläkeikäisten (65- 74 vuotiaiden) määrä tulee pienenemään kun taas vanhimmissa ikäluokissa (75+) määrä kasvaa nykyisestä. Ennustejakson loppuun mennessä lapsia ja nuoria ja työikäistä väestöä olisi reilut 20 000 vähemmän kuin vuoden 2018 lopussa. Sen sijaan vuonna 2040 eteläkarjalaisia 75 vuotiaita ja sitä vanhempia olisi noin 8 000 nykyistä enemmän.

Tilastot osoittavat, että Etelä-Karjalan väestö on vähentynyt viime vuosina nopeammin kuin Tilastokeskuksen vuonna 2015 laaditussa väestöennusteessa on ennakoitu, erityisesti nuoremmissa ikäryhmissä. Syntyvyyden väheneminen ja työikäisten poismuutto koskettavat koko Itä-Suomen aluetta. Väestön vanhenemisella ja vähenemisellä voi olla merkittävät vaikutukset alueen taloudelliseen kehitykseen, mikäli rahoitusta ja palvelutarpeita ei pystytä sopeuttamaan oikeassa suhteessa.

1.1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

1.1.4.1. Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Lemin kunnan talous vuosikatteella, poistoilla ja investointien omahankintamenolla mitattuna on romahtanut kriisiin vuonna 2017. Vuosikate on käännytynyt miinusmerkkiseksi, eli tuloilla ei enää kateta menoja. Vuonna 2019 kyettiin talouden epäsuhtaan syvenemistä jarruttamaan erityisesti tiukalla menokurilla sekä myyntivoittojen ja hanketukien turvin.

Kunnanhallitus valmisteli vuoden 2019 aikana talouden tasapainotusohjelman. Tasapainotusohjelman mukaisesti kunnanvaltuusto hyväksyi korotukset tuloveroprosenttiin sekä yleiseen kiinteistöveroprosenttiin. Kunnassa käynnistettiin yt-menettely. Tavoitteena oli löytää toiminnallisia ratkaisuja noin 400.000 euron vuosittaisten toimintakulujen pysyväksi tason alentamiseksi. Yt-menettelyssä saavutetut säästötoimenpiteet eivät riittäneet, vaan tilanne johti irtisanomisiin. Kuusi työntekijää irtisanottiin loppuvuodesta 2019. Lisäksi on sovittu erilaisista muista henkilöstömäärään alentavista ratkaisuista, jotka hoidetaan määräaikaistilaisuuksien päättymisten ja muun luonnollisen poistuman avulla vuodesta 2020 lähtien. Kaikkiaan henkilöresurssia alentunee noin 10 %:lla vuoden 2018 tasosta vuoden 2020 tasoon.

Kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 420.000 euroa.

Vuoden 2019 tilikauden alijäämä on noin 682 t euroa. Kattamatonta alijäämää on yhteensä noin 2,9 milj. euroa. Vaikka kunta noudattaa taloussuunnitelmaan 2020-2022 sisällytettyä alijäämän kattamisohjelmaa, ei kunta välttynyt arviointimenettelyltä. Kaiken syntyneen alijäämän tulisi olla katettu vuoden 2022 loppuun mennessä. Tilanne on kuitenkin synkkä valtaosalla Suomen kuntia, joten oletama on, että riittänee jos talouden tilanteessa on osoitettavissa selkeitä parantumisen elementtejä. Erityisesti tulee huolehtia lakisääteisten palveluiden tuottamisesta vähintään lainsäädännön edellyttämällä tasolla.

Alijäämän kattamisveloitteen lisäksi kunnan tulee seurata myös toista arviointimenettelyyn mahdollisesti johtavaa tunnuslukua. Kuntakonsernin asukasta kohden lasketun alijäämän ylittäessä 1000 €, on kunta suoraan arviointimenettelyssä sen vuoksi, että aiempi luku on ylittänyt jo -500 euron rajan. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä luku on -765 €/asukas.

Kunnan asukasluku vaihteli kuukausittain ja päättyi tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan vuoden lopussa lukuun 2971. Määrä on 69 vähemmän kuin vuoden alussa. Syntyneitä oli 17 ja kuolleita oli 44.

Kunnan veroprosentit vuonna 2019 olivat:

- tulovero 21,0 %
- yleinen kiinteistövero 1,13 %
- vakituisen asuinrakennuksen kiinteistövero 0,53 %
- muun rakennuksen kiinteistövero 1,13 %
- yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero 0,00 %
- rakentamaton rakennuspaikka 4,00 %

Verotuloja kertyi 10,290 miljoonaa euroa, eli lähes saman verran kuin edellisvuonna. Talousarvio alittui lähes puolella miljoonalla eurolla. Vastaavasti valtionosuudet kasvoivat edellisvuoteen verrattuna noin puoli miljoonaa euroa. Valtionosuuksien kertymä oli yhteensä 6,7 milj. euroa.

Toiminallisesti yksi näkyvimpiä yksittäisiä muutoksia kunnan organisaatiossa oli kunnanjohtajan vaihtuminen. Aiempi kunnanjohtaja irtisanoutui huhtikuussa 2019 ja uusi kunnanjohtaja valittiin joulukuussa 2019.

Maa-alueisiin kohdistuvia kiinteistökauppoja tehtiin useita. Myyntivoittoja saatiin 245 t euroa. Tästä huolimatta talousarvio alittui myyntivoittojen kohdalla. Budjetti sisälsi myyntivoittoja 910 t €.

Investointihankkeista merkittävin oli edellisvuoden tavoin Saimaan Kuitu Oy:lle maksettu kuntarahaosuus laajakaistaverkon rakentamiseen ja tehty svop-sijoitus yhteensä noin 283 t euroa.

Kunta otti uutta pitkäaikaista lainaa 2,875 milj. euroa ja lyhensi aiemmin ottamia lainoja 848 t eurolla. Kokonaislainakanta tilinpäätöshetkellä oli 7,599 milj. euroa eli 2558 euroa asukasta kohti. Konsernilainojen määrä oli 12,9 milj. euroa eli 4.331 euroa asukasta kohden.

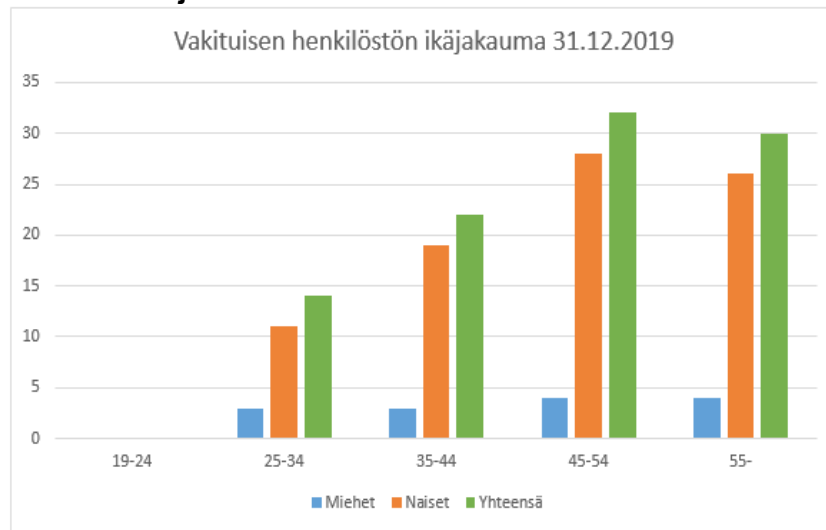
1.1.5. Kunnan henkilöstö

Lemin kunnan palveluksessa oli tarkasteluhetkellä 31.12.2019 yhteensä 117 henkilöä. Vastaavaan aikaan edellisenä vuonna kunnan palveluksessa oli 127 henkilöä. Henkilöstön lukumäärään on sisällytetty vakinaiset, määräaikaiset ja työllistetyt.

Henkilöstömäärä toimialoittain:

Palkatun henkilöstön määrä 31.12.2019 (suluissa 31.12.2018)

Toimiala	Vakinaiset	Sijaiset, määräaikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Yhteensä ilman työllistettyjä
Hallinnon toimiala	5(7)	1(1)	0(0)	6(8)	6(8)
Sivistyksen toimiala	68(70)	17(14)	0(2)	86(86)	86(84)
Tekninen toimiala	25(28)	0(2)	1(3)	26(33)	25(30)
Yhteensä	98(105)	18(17)	1(5)	117(127)	116(122)

Vakinaisen henkilöstön ikäjakauma 31.12.2019

Erillinen henkilöstöraportti saatetaan valtuuston käsiteltäväksi yhtä aikaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen kanssa.

1.1.6. Ympäristöasiat

Lappeenrannan kaupunki järjestää isäntäkuntamallilla kunnan ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun sekä eläinlääkintähuollon palvelut.

Ympäristöasioissa ei vuoden aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia. Jätevesien johtaminen Lappeenrantaan aiheuttaa edelleen vuosittain suuret kustannukset, jotka osaltaan vaikuttavat vesihuollon heikkoon kannattavuuteen.

Kuukanniemen kouluun on hankittu aurinkopaneelit. Niiden tuottama ylijäämä sähkö voidaan johtaa Lappeenrannan Energiaverkkojen verkkoon, mutta saatava korvaus on lähinnä nimellinen.

1.1.7. Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan tilinpäätöstä ohjeistavan yleisohjeen ja voimassa olevan lainsäädännön mukaan toimintakertomuksessa annetaan myös kirjanpitolain 3a luvun mukaisesti tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot on annettava siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäytöstä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Korruption erilaisia esiintymismuotoja voivat olla esimerkiksi

- virka-aseman väärinkäyttö, lahjonta sekä lahjusten lupaaminen, pyytäminen ja ottaminen
- petos, kavallus, varastaminen ja yhteisten varojen väärinkäyttö
- uhkailu ja väkivallalla pakottaminen
- luottamuksellisen tiedon väärinkäyttö
- suosinta ja suosikkijärjestelmän ylläpito
- lakien ja määräysten kiertäminen
- tosiasioiden vääristely
- laitton seuranta ja tarkkailu
- velvollisuuksien laiminlyönti ja asioiden viivyttely
- huonon hallinnon suojeleminen ja salailu
- välinpitämättömän johtamistyö
- epäpareilujen ja epäasiallisten keinojen käyttäminen alaisiin.

Lemin kunnan päätöksenteossa ja kaikessa hallinnon toiminnassa on noudatettava hallintolaissa säädettyjä hyvän hallinnon perusteita. Niihin kuuluvat mm. hallinnon oikeusperiaatteet, jotka ohjaavat päätösharkintaa ja muuta asioiden käsittelyä. Kaikessa huomioidaan tasapuolinen kohtelu, johdonmukaisuus ja syrjimättömyys. Tarkoitussidonnaisuuden periaatteen mukaan viranomaisella ei saa olla väärää vaikuttimia eikä harkintavaltaa saa käyttää väärin. Toiminta on asiallista ja puolueetonta. Lisäksi noudatetaan suhteellisuus- ja luottamuksensuojaperiaatteita.

1.1.8. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Lemin kunnan talous on ajautunut kriisiin.

Kuntalain 118 §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä ajassa.

Lemin kunnan kertynyt alijäämä kääntyi negatiiviseksi vuoden 2017 tilinpäätöksen yhteydessä. Tuolloin (31.12.2017) kertynyttä alijäämää oli yhteensä 435.824,84 euroa. Alijäämä tuli kattaa vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vuonna 2018 alijäämää syntyi 1,77 milj. euroa ja vuonna 2019 0,68 milj. euroa. Katettavaa kertynyttä alijäämää on yhteensä 2,9 milj. euroa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1.000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.

Lemin kunnan konsernitilinpäätöksessä vuodelta 2019 alijäämä asukasta kohden on 765 €/asukas.

Kunnanvaltuusto päätti vuoden 2019 talousarviota hyväksyessään perustaa talouden ohjausryhmän. Ohjausryhmän tehtävänä oli etsiä kaikki mahdolliset keinot talouteen tasapainottamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi. Ohjausryhmä valmisteli talouden tasapainotusohjelman ja se on sisällytetty osaksi vuosien 2020 ja 2022 taloussuunnitelmaa. Osana tätä sopeutustyötä kunta on laittanut myyntiin maa-omaisuuttaan ja tehostanut muutenkin tonttimarkkinointiaan. Veroprosentteja korotettiin ja henkilöstöä on irtisanottu.

1.1.9. Arvio riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Palvelutuotannon suurin riski on henkilöstön pysyvyys ja rekrytoitavan henkilöstön saatavuus. Kunnan talouden tilanne on johtanut henkilöstön määrän noin 10 % vähentämiseen tukipalveluiden kohdalla. Henkilöstöltä edellytetään moniosaamista, töiden tärkeysjärjestyksen mukaista toimintaa jne. Poikkeusoloissa tämä voi osoittautua haavoittuvaksi.

Rahoitusriskit eivät ole olleet vielä merkittäviä. Lainakanta on kasvanut, mutta investointien määrää rajaamalla kantaa saadaan vähennettyä lyhennysohjelmien noudattamisella. Sijoitettavia pääomia ole. Lainamäärän kasvaessa vuosittain myös rahoitusriskin merkitys kasvaa. Vuoden 2007, 2014 ja 2017 talousarviolainojen korko on sidottu 6 kuukauden euribor-korkoon ja vuosien 2010, 2012, 2013, 2015 ja 2016 lainojen korko 5 vuoden viitekorkoon. Korkotaso ei ole noussut sillä tavoin kuin 5 vuoden viitekorkoon sidotun lainan nostohetkellä oletettiin. Korkokulut kasvoivat edellisvuodesta. Tehdyistä suojautumistoimista on kerrottu jäljempänä kohdassa 1.1.7. Johdannaissopimukset.

Maksuvalmiuden turvaamiseksi heinäkuussa 2010 käyttöön otetut luotolliset tilit paikallisissa pankeissa ovat edelleen käytössä ja ovat myös olleet tarpeen kassavarojen vähäisyyden vuoksi. Maksuvalmius on heikko koko ajan. Kuntatodistuksen 1,0 milj. euron limiitti on lähes koko ajan käytössä. Negatiivisesta korosta johtuen limiitin käyttö ei ole maksanut kunnalle lähestulkoon mitään vuoden 2019 aikana. Epävarmuutta on erityisesti verotulojen ennustamisessa.

Vakuutusturvan tarkistuskierros on käyty edellisen kerran lokakuussa 2017. Vakuutusturvan taso tulee tarkastaa kuluvan vuoden 2020 aikana.

Johdannaissopimukset

Korkoriskin suojaamiseksi kunnanvaltuusto päätti joulukuussa 2016 tehdä johdannaissopimuksen OP Yrityspankki Oyj:n kanssa. Tämän päätöksen perusteella on 29.12.2016 tehty koronvaihtosopimuksia suojaustarkoituksessa. Sopimuksilla on tarkoitus suojautua Kuukanniemen koulun leasingosopimuksen koron nousulta ja alentaa kiinteäkorkoisten lainojen korkokustannuksia.

Kuukanniemen koulun leasingosopimuksen mukainen vuokra on sidottu 6 kk:n euribor-korkoon. Pääoma on toteutuneiden kustannusten mukaan 3.139.800 euroa. Tämän leasingosopimuksen koron nousun varalta on tehty koronvaihtosopimus, jonka pääoma on 3.000.000 euroa. Sopimuksen mukaan kunta maksaa pääomalle kiinteää korkoa 1,29 % ja saa 6 kuukauden euribor-korkoa. Jos 6 kk:n euribor nousee yli 3 %:n maksaa kunta korkoa euribor - 1%. Sopimus tulee voimaan 2.7.2019 ja päättyy 2.1.2034. Suojattava leasingosopimus päättyy 31.10.2037. Koronvaihtosopimuksen arvioitu nettokassavirta on kunnalle negatiivinen 38.700 euroa vuodessa, jos 6 kk:n euribor on 0 %. Jos 6 kk:n euribor nousee yli 1,29 %:n kääntyy nettokassavirta positiiviseksi ja kattaa samalla leasingosopimuksen nousevia kustannuksia. Sopimuksen markkina-arvo 31.12.2019 oli -461.924,97 euroa

Kiinteäkorkoisten tai pitkäaikaiseen viitekorkoon sidottujen lainojen korkokustannusten alentamiseksi on voimassa 4 koronvaihtosopimusta. Näissä kunta maksaa 6 kk:n euribor-korkoa ja saa lainojen korkomenoa vastaavan määrän. Sopimukset ovat tulleet voimaan 2.1.2017 ja viimeinen päättyy vuonna 2026. Näiden sopimusten arvioitu nettokassavirta on kunnalle positiivinen, jos 6 kk:n euribor on enintään lainojen korkomenoa vastaavalla tasolla. Nettokassavirran määrä on noin 43.000 euroa vuonna 2017, noin 19.000 euroa vuonna 2018 ja noin 10.000 euroa vuonna 2019. Kassavirta laskee sen jälkeen vuosittain, kunnes päättyy vuonna 2026. Jos 6 kk:n euribor ylittää lainoista maksettavan kiinteän tai pitkäaikaisen koron, kääntyy kassavirta negatiiviseksi. Jäljellä olevien sopimusten markkina-arvo 31.12.2019 oli yhteensä 20.731,98 euroa.

1.2. SELONTEKO SISÄISESTÄ VALVONNASTA JA RISKIEN HALLINASTA

Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta. (Kuntal 14 §, 39 §). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapojen tulee olla järjestelmällisiä ja dokumentoituja.

Yleisohjeen mukaan seuraavassa kuvataan viiden osa-alueen pohjalta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa vuonna 2019:

A) Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan valvontaympäristö; säännöt, ohjeet, toimivallan jako.

- Kunnanvaltuuston 3.2.2014 hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet
- Kunnanhallituksen toimintasääntö 2017 sisältää tarkemman ohjeistuksen sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan
- Hallintosäännön määräykset erityisesti sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta ja toimivallasta
- Vuosittaiseen talousarvioon sisällytyt määräykset, kuten euromääräiset hankintarajat

Sisäisen valvonnan raportoinnin yhteydessä keväällä 2019 havaittiin, että kunnassa ei ole kaikilta osin toimittu annetun ohjeistuksen ja toimivallan jaon edellyttämällä tavalla. Osin tähän tilanteeseen oli johtanut perehdyttämisen puute ja osin myös resurssien niukkuudesta johtuva kiire. Toimintatapoja päätöksenteon suhteen on sen jälkeen muutettu, voimassa olevaa ohjeistusta on noudatettu. Ohjeiden päivitystarve tulee aloittaa hallintosäännön päivityksestä ja se tulee saada tehtyä vuoden 2020 aikana. Muu ohjeistus päivitetään tämän jälkeen.

B) Riskienarviointi; tunnistus, analysointi, hallinta ja dokumentointi

Lemin kuntakonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Riskienhallintaa toteutetaan kunnanhallituksen toimintasäännön mukaisesti talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä. Annetun ohjeen mukaisesti kunnanhallituksen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Kunnanhallitus kokoaa näiden perusteella koko kuntakonsernia koskevan riskianalyysin ja menettelytavat merkittävimpien riskien hallitsemiseksi. Toimielimet ja konserniyhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskien hallinnan kehittämisestä osana toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia.

Kunnan toiminnoissa riskienhallinta on osa työtehtäviä sekä suunnittelua. Riskienhallinnan systemaattisuus ja ohjeiden mukainen dokumentaatio sen sijaan on osoittautunut osin puutteelliseksi. Pienessä kunnassa esimerkiksi henkilöresurssien niukkuus saattaa realisoitua tietokatkoksina. Lemin kunnassa johtavat viranhaltijat ovat kaikki vaihtuneet vuoden 2018 ja 2019 aikana. Myös muut syyt, kuten esim. pitkät yllättävät poissaolot, voivat aiheuttaa ongelmia, jos sijaisjärjestelyistä ei ole ajoissa huolehdittu. Pienessä organisaatiossa on yksittäisten henkilöiden toimenkuvissa paljon erikoisosaamista.

Kunnan talouden pitkään jatkunut niukkuus on johtanut siihen, että kaikkea ei pystytä pitämään sellaisessa kunnossa, etteikö joskus tulisi yllättäviä

korjaustarpeita äkillisine hankintoineen. Hankintojen siirtämistä eteenpäin on jouduttu tekemään kaikilla toimialoilla. Kouluttautumisesta on jouduttu tinkimään määrärahojen vähäisyyden takia. Tällaiset ratkaisut ovat luonnollista seurausta, jos määrärahaa ei ole. Nyt on todettu, että koulutukseen pääsy on mahdollistettava niukoista määrärahoista huolimatta. Netin välityksellä toteutettavat webinaarit ovat edullisempia ja näitä koulutuksia on hyödynnetty erityisesti hallinnossa. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa henkilöstön koulutusta on pystytty järjestämään hankerahoituksen keinoin riittävästi.

Vakuuttamisella poistetaan suuri osa riskeistä, mutta vakuuttamisen ulkopuolelle jää merkittäviä riskejä (esim. henkilöstön vähäisyyteen liittyvät riskit, tietojärjestelmien toimimattomuuteen liittyvät riskit jne.).

Toimintatavat arjessa ovat olleet pääosin ohjeiden mukaista, sen sijaan järjestelmälliseen dokumentointiin tulee panostaa. Lisäksi tulee huomioida, että riskienhallinnan raportointia tulee tehdä myös kunnan konserniin kuuluvissa tytäryhtiöissä.

C) Valvontatoimenpiteet; erilaiset kontrollit, suojaukset, sopimusten hallinta

Kuntalain mukaiseen otto-oikeuden käyttämisen mahdollistamiseen on kiinnitetty huomiota. Viranhaltijat tekevät viranhaltijapäätökset hallintosäännön mukaisesti ja niistä toimitetaan ylemmälle toimielimelle tieto riittävällä aikataululla otto-oikeuden käyttämistä varten.

Laskujen tarkastus- ja hyväksymisrutiineihin on tehty muutoksia siten, että tilivelvollisuuden käsite toteutuu asianmukaisesti.

Rahoitukseen liittyviä riskejä on hallittu korkosuojauksilla. Lainojen korot on sidottu sekä kiinteisiin sekä osin vaihtuvaan korkoon. Tämä suojaus on toistaiseksi riittävä korkoriskin hallintaan.

Sopimustenhallinnan osalta erityisesti viranhaltijoiden vaihtuessa on sopimusten hajautettu arkistointi aiheuttanut haasteita. Pääsääntöisesti sopimukset on arkistoitu keskusarkistoon, mutta myös muuallekin. Esim. työntekijöiden omissa työhuoneissa yksittäisissä mapeissa on sopimuksia, joista tulee huolehtia. Uudet sopimukset on keskitetty keskusarkistonhoitajan arkistoitavaksi.

Sopimustenhallintaa on edelleen kehitettävä asiahallintaohjelman hankinnalla ja käyttöönnotolla. Sopimukset tulee arkistoida annettujen ohjeiden mukaisesti.

D) Tieto ja tiedonvälitys; raportointi, esim. merkittävät riskit

Kunnan talouden seurannan tulee perustua riittävän ajantasaiseen kirjanpitoon. Toimialojen tulee kyetä seuraamaan omaa talouttaan siten, että seurannan avulla pystytään reagoimaan muutostarpeisiin.

Kirjanpidossa on aiemmin ollut viiveitä. Kirjanpidon hoitaminen siirrettiin 1.1.2020 alkaen Meita Oy:n tehtäväksi. Siirto ei vielä kaikilta osin ole tehty, mutta siirto etenee yhdessä sovitun aikataulun mukaisesti. Esim. käyttöomaisuuskirjanpidon ohjelman aloittaminen tapahtuu vuoden 2019 tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen. Helmikuun kirjanpidon raportit tuotiin kunnanhallituksen tietoon 9.3.2020, aikataulu on kiitettävällä tasolla.

Talousraportoinnin sisältöä kehitetään ja opastetaan raporteja työssään käyttäville henkilöille vuoden 2020 aikana.

Tiedonhallintalain määräysten toteuttaminen tulee vaatimaan lisäresussia.

E) Seuranta ja arviointi

Aiemmin havaittujen puutteiden osalta kunnan toimintatapoihin eri toimijoiden kohdalla on kiinnitetty huomiota ja tehty kehitystyötä niiden yhdenmukaistamiseksi kunnassa. Päivitettävillä säännöillä, ohjeilla ja menettelyillä tulee varmistaa henkilökunnan riittävä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osaaminen, väärinkäytösten ehkäiseminen ja toteutuneista/realisoituneista riskeistä asianmukaisesti raportointi.

Ohjeistuksen ja toimintatavan ulottaminen osana konsernivalvontaa myös osaksi kunnan tytäryhteisöjä on jo otettu kehittämisen kohteeksi.

1.3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen: tuloslaskelma

Tuloslaskelmalla selvitetään tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen tulorahoituksen riittävyttä.

Tuloslaskelman *toimintakate* ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää kattavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. *Vuosikate* eli kunnan rahoitustulos ilmoittaa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannon- nontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot. Jos kunnan vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko. *Tilikauden tulos* on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pää- omaa.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut		
	2019	2018
	1000 €	1000 €
Toimintatuotot	1.776	1.705
Toimintakulut	18.837	19.317
Toimintakate	-17.062	-17.612
Verotulot	10.290	10.283
Valtionosuudet	6.728	6.230
Korkotuotot	4	3
Muut rahoitustuotot	25	13
Korkokulut	82	23
Muut rahoituskulut	3	3
Vuosikate	-103	-1.109
Suunnitelmapoistot	579	660
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	-682	-1.770
Poistoeron muutos	0	0
Varausten muutos	0	0
Rahastojen muutos	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-682	-1.770
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	9,4 %	8,8 %
Vuosikate/Poistot, %	-17,7 %	-168 %
Vuosikate, €/asukas	-35	-365
Asukasmäärä	2971	3040

Tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$
 Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

1.3.2. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut		
	2019 1000 €	2018 1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-103	-1109
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-205	-537
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-551	-1232
Rahoitusosuudet investointimenoihin	28	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	332	16
Toiminnan ja investointien rahavirta	-499	-2862
Rahoituksen rahavirta		
Antolainaukset muutokset	-0	-6
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2875	1540
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-848	-650
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-96	
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4	6
Vaihto-omaisuuden muutos	2	3
Saamisten muutos	145	330
Korottomien velkojen muutos	-2216	1775
Rahoituksen rahavirta	49	2998
Rahavarojen muutos	-450	135
Rahavarat 31.12.	57	507
Rahavarat 1.1.	507	372
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1.000 €	-3.865	-3.759
Investointien tulorahoitus %	19,9 %	-90 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,18	-1,58
Kassan riittävyys, pv	1	9
Asukasmäärä	2971	3040

Rahoituslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

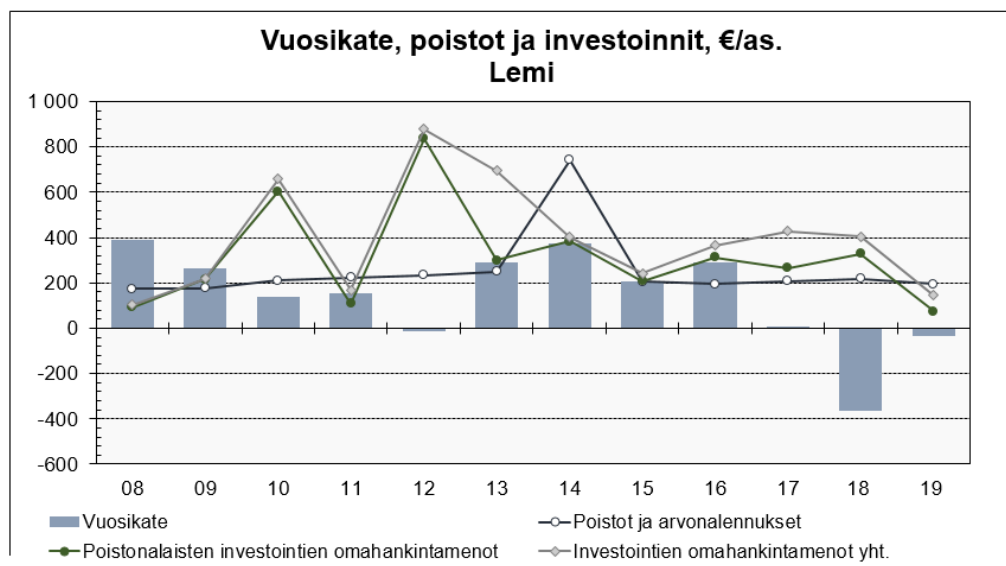
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä = rahoituslaskelman välitulos viimeiseltä 5 vuodelta yhteensä

Investointien tulorahoitus, % = $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$

Kassan riittävyys, pv = $365 \text{ pv} \cdot \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikautena}$

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Kuva kertoo Lemminkisen kriisiytyneestä taloudesta, rahavirta on ollut negatiivinen lähestulkoon viimeisen kymmenen vuoden ajan.

1.4. RAHOITUSASEMA

1.4.1. Tase ja sen tunnusluvut

1.000 €	2019	2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	12.944	13.090
Aineettomat hyödykkeet	1.299	1.146
Aineettomat oikeudet	6	13
Muut pitkävaikutteiset menot	1.293	1.133
Aineelliset hyödykkeet	9.547	9.953
Maa- ja vesialueet	2.291	2.374
Rakennukset	5.493	5.720
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1.519	1.590
Koneet ja kalusto	226	269
Keskenkäynteiset hankinnat	18	0
Sijoitukset	2.098	1.991
Osakkeet ja osuudet	1.460	1.354
Muut lainasaamiset	582	582
Muut saamiset	56	55
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT	646	1.243
Vaihto-omaisuus	187	190
Muu vaihto-omaisuus	187	190
Saamiset	401	546
Lyhytaikaiset saamiset	401	546
Myyntisaamiset	273	338
Lainasaamiset	27	45
Muut saamiset	0	135
Siirtosaamiset	101	28
Rahat ja pankkisaamiset	58	507
VASTAAVAA YHTEENSÄ	13.590	14.334
VASTATTAVAA		

1.000 €	2019	2018
OMA PÄÄOMA	4.150	4.832
Peruspääoma	7.038	7.038
Edellisten tilikausien yli-/alijäämät	-2.206	-436
Tilikauden yli-/alijäämä	-682	-1.770
PAKOLLISET VARAUKSET	250	214
Muut pakolliset varaukset	250	214
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	140	144
Valtion toimeksiannot	1	1
Lahjoitusrahastojen pääomat	1	1
Muut toimeksiantojen pääomat	138	142
VIERAS PÄÄOMA	9.050	9.144
Pitkäaikainen vieras pääoma	6.819	4.948
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6.543	4.672
Siirtovelat	276	276
Lyhytaikainen	2.231	4.196
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1.056	804
Saadut ennakot	1	42
Ostovelat	284	557
Muut lyhytaikaiset velat	188	193
Siirtovelat	702	2.600
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	13.590	14.334
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	31,2 %	34,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	46,7 %	48,5 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-2.888	-2.206
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-972	-726
Lainakanta 31.12., 1.000 €	7.599	5.477
Lainakanta 31.12., €/asukas	2.558	1.801
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	10.141	8.198
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	3.414	2.696
Lainasaamiset 31.12, 1.000 €	638	636
Asukasmäärä	2.971	3.040

Taseen tunnuslukujen laskentakaavat:

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä.

Lainasaamiset 31.12. = Sijoiuksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.5. KOKONAISTULOT JA -MENOT

Seuraavassa taulukossa esitetään kunnan tulojen ja menojen kokonaislaskelma. Luvuista on eliminoitu sisäiset erät. Tiedot perustuvat tuloslaskelmaan ja rahoituslaskelmaan.

TULOT	1000 €
Varsinainen toiminta	
Toimintatuotot	1.776
Verotulot	10.290
Valtionosuudet	6.728
Korkotulot	3
Muut rahoitustuotot	22
Satunnaiset tuotot	0
Tulorahoituksen korjaukset	0
Investoinnit	
Rahoitusosuudet	28
Myyntitulot	315
Rahoitus	
Antolainasaamisten vähennykset	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2.875
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	96
Oman pääoman lisäys	0
Kokonaistulot yhteensä	22.133

MENOT	1.000 €
Varsinainen toiminta	
Toimintakulut	18.837
Korkokulut	82
Muut rahoituskulut	3
Satunnaiset kulut	0
Tulorahoituksen korjaukset	191
Investoinnit	
Investointimenot	548
Rahoitus	
Antolainasaamisten lisäys	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	848
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman vähennys	0
Kokonaismenot yhteensä	20.510

Täsmäytys:

Kokonaistulot - kokonaismenot = 22133-20510 = -1623

Rahavarojen muutos - muut maksuvalmiuden muutokset = 450-2073 = -1623

1.6. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

1.6.1. Konserniyhteisöt

Kunnan, jolla on määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitase liitteineen. Lemminkäisen kuntakonserniin kuuluvat seuraavat yhteisöt:

Kuntayhtymät (on yhdistelty konsernitilinpäätökseen):

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoiminta
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä
Etelä-Karjalan liitto

Tytäryhteisöt (on yhdistelty konsernitilinpäätökseen)

Kiinteistö Oy Lemminkäinen Vuokratilat
Lemminkäinen Lämpö Oy
Kiinteistö Oy Lemminkäinen Palvelutalo

Osakkuusyhteisöt (ei yhdistelty konsernitilinpäätökseen)

Saimaan Kuitu Oy

1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus

Tavoitteet talousarviossa 2019

Kunnan omistaman asuntoyhtiön ja palvelutalo-yhtiön tavoitteena on asuntojen hyvä kunto ja vuokratason mitoittaminen siten, että yhtiön toiminta on taloudellisesti turvattu. Vuokratilastien määrä ei saa nousta yli 5 %:n vuotuisista vuokratuloista. Asuntoyhtiön on tilinpäätöksensä yhteydessä ilmoitettava kunnalle asuntojen käyttöaste-%, keskimääräinen neliövuookra ja vuokrasaamisten määrä vuoden lopussa. Asuntoyhtiö voi myydä yksittäisiä kiinteistöjä muiden asuintalojen korjausten rahoittamiseksi.

Kunnan omistaman lämpöyhtiön tavoitteena on häiriötön ja edullinen lämmöntuotanto yhtiön palveluja käyttäville kiinteistöille. Yhtiön toimintaan ei saa käyttää kunnan verotuloja.

Tavoitteiden toteutuminen

Keskimääräinen neliövuookra oli 9,76 €/kk (9,69 €/kk v. 2018). Vuokratilastien ja käyttökorvaustilastien määrä oli 13.703,03 euroa, 3,0 % liikevaihdosta (3,0 % v. 2018). Asuntojen käyttöaste liikevaihdosta laskettuna oli 91 % (90 % v. 2018).

Tytäryhteisöissä kuntaa ovat edustaneet yhtiökokousedustajina seuraavat:

Kiinteistö Oy Lemminkäinen Vuokratilat	Kati Buuri
Lemminkäinen Lämpö Oy	Pekka Purtilo 17.6.2019 asti ja sen jälkeen Lasse Nisonen
Kiinteistö Oy Lemminkäinen Palvelutalo	Kati Buuri

Hallituksen jäseninä Kiinteistö Oy Lemminkäinen Vuokratiloissa ja Kiinteistö Oy Lemminkäinen Palvelutalossa toimivat Tommy Vesterlund (pj), Matti Tapanainen, Veli-Pekka Okko, Nina Värtö ja Mervi Rings.

Lemminkäinen Lämpö Oy:n hallituksessa ovat toimineet Tommy Vesterlund (pj.), Jarkko Ovaskainen ja Anu Karhu.

1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Saimaan Kuitu Oy:n kuituverkon rakentaminen alkoi syksyllä 2017. Lemminkäisen kunnan investoinneista merkittävin euromääräinen osuus kohdistui vuonna 2019 Saimaan Kuitu Oy:n toteuttamaan kuituverkon rakentamiseen.

1.6.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kunnan konserniin kuuluvan Eksoten merkitys kunnan tulevaisuudelle on merkittävä jatkuvasti kohoavien maksuosuuksien takia. Kunnan tulokehitys ei ole vastannut menojen nousukehitystä vaan kunta on ajautunut taloudelliseen kriisitilaan.

Tytäryhtiöiden ja erityisesti kunnan vuokratyöyhtiön toiminnan kehittäminen on tärkeässä asemassa, jotta yhtiö pystyy jatkossakin toimimaan ilman kunnan rahallista tukea.

Saimaan Kuitu Oy:n Lemminkäisen valokuituverkon rakentaminen valmistuu vuoden 2020 aikana. Jatkossa yhtiön tulee selviytyä ilman kunnan tekemää lisäpääomittamista.

1.6.5. Konsernin valvonta

Konserniohje sisältyy kunnanhallituksen toimintasääntöön. Hallintosäännön 20 §:n mukaan kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana. Kunnanjohtajan ja toimialajohtajien tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kunnanhallitus antaa tarvittaessa ohjeita konserniyhteisöjen yhtymävaltuutetuille ja yhtiökokousten jäsenille.

1.6.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2019	2018
Toimintatuotot	14.145.812,81	13.688.107,51
Toimintakulut	-30.745.845,24	-30.804.837,79
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1.939,24	3.914,34
Toimintakate	-16.598.093,19	-17.112.815,94
Verotulot	10.260.081,58	10.252.393,34
Valtionosuudet	6.728.460,00	6.230.039,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-115.535,52	-65.650,10
Korkotuotot	598,71	736,20
Muut rahoitustuotot	26.709,43	16.375,93
Korkokulut	-138.163,14	-79.938,17
Muut rahoituskulut	-4.680,52	-2.824,06
Vuosikate	274.912,87	-696.033,70
Poistot ja arvonalentumiset	-1.049.055,06	-1.122.068,91
Satunnaiset erät	154.254,72	0,00
Tilikauden tulos	-619.887,48	-1.818.102,61
Tilinpäätössiirrot	2.209,88	-5.211,68
Vähemmistöosuudet	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-617.677,60	-1.823.314,29
Toimintatuotot toimintakuluista	46,0 %	44,4 %
Vuosikate % poistoista	26,2%	-62,0 %
Vuosikate €/asukas	92,5	-229
Asukasmäärä	2971	3040

Konsernituloslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnuslukujen laskentakaavoja. Vuoden 2018 toimintakuluihin on tehty korjaus. Eksoten osalta kunnassa tehty pakollinen varaus on peruutettu vuoden 2018 konsernitilinpäätöksen tiedoissa ennen yhdistelyä. Se oli virheellisesti käsitelty em. tilinpäätöksessä. Vertailutiedot ovat tältä osin kaikki oikaistu tähän tilinpäätökseen.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA (1.000 €)	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	19.261	19.760
Aineettomat hyödykkeet	1.490	1.358
Aineettomat oikeudet	88	121
Muut pitkävaikutteiset menot	1355	1205
Ennakkomaksut	47	32
Aineelliset hyödykkeet	16.730	17.451
Maa- ja vesialueet	2.593	2.676
Rakennukset	11.814	12.221
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1.849	1.927
Koneet ja kalusto	430	542
Muut aineelliset hyödykkeet	9	9
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	35	76
Sijoitukset	1.041	951
Osakkeet ja osuudet	826	738
Muut lainasaamiset	197	197
Muut saamiset	18	16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	552	191
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2.196	2.814
Vaihto-omaisuus	284	293
Saamiset	1.555	1.611
Pitkäaikaiset saamiset	345	345
Lyhytaikaiset saamiset	1.210	1.266
Rahoitusarvopaperit	7	7
Rahat ja pankkisaamiset	350	903
VASTAAVAA YHTEENSÄ	22.009	22.765

VASTATTAVAA (1.000 €)	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	4.782	5.413
Peruspääoma	7.038	7.038
Arvonkorotusrahasto	12	12
Muut omat rahastot	4	8
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-1.654	178
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-618	-1.823
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	159	186
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	159	186
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	721	375
VIERAS PÄÄOMA	16.347	16.791
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	11.497	10.142
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	401	404
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1.372	1.155
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	3.077	5.090
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	22.009	22.765

Konsernitaseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	21,8 %	23,8 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	52,3 %	55,3 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-2.272	-1.645
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-765	-541
Konsernin lainat, €/asukas	4.331	3.716
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	12.869	11.297
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €	17.441	16.312
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	5.870	5.366
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	197	197
Kunnan asukasmäärä	2.971	3.040

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA (1.000 €)	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	275	-696
Satunnaiset erät	154	0
Tulorahoituksen korjauserät	-379	-761
Toiminnan rahavirta yhteensä	50	-1.457
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-835	-1.710
Rahoitusosuudet investointimenoihin	52	0
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	568	345
Investointien rahavirta yhteensä	-215	-1.365
Toiminnan ja investointien rahavirta	-165	-2.822
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainojen lisäykset	0	-6
Antolainojen vähennykset	0	0
Lainakannan muutokset	1.580	915
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2.875	2.035
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1.399	-1.264
Lyhytaikaisten lainojen muutos	104	144
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-15	9
Vaihto-omaisuuden muutos	9	15
Saamisten muutos	55	234
Korottomien velkojen muutos	-2.017	1.850
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-553	3.017
RAHAVAROJEN MUUTOS	-553	195
Rahavarat 31.12.	357	910
Rahavarat 1.1.	910	715
Rahavarojen muutos	-553	195

Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1.000 €	-4.965	-3.592
Investointien tulorahoitus, %	35,2 %	-40,7 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,24	-0,41
Kassan riittävyys	4 pv	10 pv

1.7. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMIS-TOIMENPITEET

Tilikauden 1.1.-31.12.2019 tulos ennen varauksia ja rahastosiirtoja on 682.169,44 euroa alijäämäinen. Varauksia ja rahastosiirtoja ei tilinpäätöksessä ole. Alijäämä esitetään kirjattavaksi tilikauden alijäämän tilille.

Kunnan talous ei ole Kuntalain 110 §:ssä tarkoitetulla tavalla tasapainossa. Kertynyt alijäämä on 2.887.788,24 euroa, noin 972 euroa asukasta kohti. Konsernitilinpäätöksen kertynyt alijäämä asukasta kohden on 765 euroa.

Johtuen aiemmasta alijäämästä vuoden 2017 tilinpäätöksessä on talous Kuntalain 110 §:n mukaan tasapainotettava vuoden 2022 loppuun mennessä.

Lemin kunnassa laadittiin talouden tasapainotusohjelma vuoden 2019 aikana. Tasapainotusohjelma on sisällytetty vuoden 2020 talousarvioon ja vuosien 2020-2022 taloussuunnitelmaan.

Tasapainotusohjelman mukaisesti veroprosentteja korotettiin. Henkilöstöä on päätetty vähentää luonnollisin keinoin hyödyntämällä eläköitymiset ja eilakisääteisten tehtävien määräaikaisuuksien päättyminen. Lisäksi irtisanottiin kuusi henkilöä. Talousarvioon on sisällytetty kiinteistöjen myyntituottoja sekä muista toiminnallisista ratkaisuista saatavia tuloja.

Kunta sai harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 420.000 euroa. Valtionosuuden korotus edellytti talouden tasapainotusohjelman laatimista.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. TAVOITTEIDEN, MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMINEN

2.1.1. KÄYTTÖTALOUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

Käyttötaloulosan toteutuminen kertoo tulosalueiden talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumisen sanallisesti sekä euromääräisesti. Talousarviossa euroja sitovana tavoitetasona on pääsääntöisesti vesilaitosta lukuun ottamatta bruttositovuus, eli toimintatuotot ja toimintakulut ovat erikseen sitovia. Vesilaitoksella sitoo nettotulos, toimintakate.

Aiemmin sisäiset erät on esitetty toimintakatteen alapuolella, mutta ohjeiden mukaisesti ne on sisällytetty osaksi toimintatuottoja sekä toimintakuluja luonteensa mukaisille kirjanpidon tiliryhmiin kuuluvina.

Sisäisten erien laskentaa ja kirjaamista tulee kehittää. Sisäisten erien talouden ohjaava vaikutus saadaan vain kun käyttäjä pystyy vaikuttamaan sisäisten erien määrään. Tämä edellyttää läpinäkyviä kohdentamisperiaatteita. Vuoden 2019 tilinpäätökseen sisäisten erien kohdentaminen on tehty vielä melko karkeilla jakoperusteilla, ja koska eriä ei ole samalla tavoin budjetoitu, aiheuttaa tämä talousarvionäkökulmasta seurantavaikeutta. Sen vuoksi kullekin tulosalueelle on toimintakatteen alapuolelle tehty rivi ulkoinen toimintakate. Tämä kertoo rahavirroista kunnan ja kunnan ulkopuolisen toimijan välillä. Se on paremmin vertailukelpoinen vertailtaessa niin talousarviota kuin eri vuosia.

Kirjanpidon tilikarttaan on alkuvuodesta 2019 lisätty kirjanpidon ohjeistuksen edellyttämiä kirjanpidon tilejä. Myös tämä aiheuttaa vertailukelvottomuutta, erityisesti yksityiskohtaisempia tarkasteluja tehdessä.

KÄYTTÖTALOUSOSA

KUNNANHALLITUS

Yleishallinto

Palvelusuunnitelma:

Yleishallinnon tulosalueelle kuuluvat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, hallinto-, talous- ja henkilöstöpalvelut (hallinto-osasto). Osasto valmistelee ja panee täytäntöön mm. kunnanhallituksen ja -valtuuston päätökset, hoitaa muut yleishallintotehtävät, vuokratalojen valvontatehtävät, kaavoituksen, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät, kunnan edunvalvonnan Eksoteen ja tietotekniikan. .

Sitovat määrärahat:

Tyhy-toiminta: 5.000 euroa, toteutunut 4.390,16 €

Tavoitteet ja mittarit:

Talous on tasapainossa:

Toteuma: Talous ei ole tasapainossa. Kiinteistöomaisuutta on myyty, mutta myyntivoittojen toteuma alittaa talousarvion lähes 700.000 eurolla. Vuoden 2019 aikana on tehty talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2020-2022. Kunta on tehnyt kumulatiivista alijäämää vuoden 2017 tilinpäätöksestä lähtien ja joutunee arviointimenettelyyn kattamattomien alijäämien takia huolimatta hyväksytystä tasapainotusohjelmasta.

Työtilat ovat turvallisia ja terveitä: Sisäilmaongelmista aiheutuvia sairauspoissaoloja ei ole.

Sisäilmaongelmista aiheutuvia poissaoloja ei saada työterveyden tilastoista aukottomasti selville. Työterveyden poissaolotilastot ovat vain niiden sairaustodistusten pohjalta laskettuja, joihin sairauslomatodistuksen tekee työterveyden lääkäri tai terveydenhoitaja. Muut poissaolot eivät tilastoidu työterveyteen eikä kunnassa ole järjestetty erillistä seurantaa. Tiedossa ei ole merkittäviä sisäilmaongelmista aiheutuvia poissaoloja.

Sisäilmaongelmaisissa tiloissa käynti (esim. arkisto) on aiheuttanut oireilua. Näihin ongelmiin on reagoitu kevättälvella 2019 ja on päätetty hankkia asianmukaiset suojaruusteet niille henkilöille, joiden on välttämätöntä käydä arkistossa.

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	142 855	1 003 820	0	1 003 820	348 233,40	-655 586,60
Toimintakulut	1 024 526	1 093 680	27 250	1 120 930	1 179 413,80	-58 483,80
TOIMINTAKATE	-881 671	-89 860	-27 250	-117 110	-831 180,40	-714 070,40
Ulkoinen toimintakate	-927 754	-65 180	-27 250	-92 430	-834 907,68	-742 477,68
Poistot	72 700	110 650	0	110 650	96 112,00	14 538,00

Merkittävä talousarvion alitus toimintatuloissa. Talousarvioon oli budjetoitu 910.000 euron myyntivoitot. Myyntivoittojen toteuma alitti talousarvion noin 682.000 eurolla.

Kehittämismääräraha

Palvelusuunnitelma:

Määrärahalla hoidetaan erilliset kehittämishankkeet, joista kunnanhallitus päättää varatun määrärahan puitteissa. Aloitteet kehittämismäärärahan käyttöön voivat tulla mm. kunnan eri toimielimiltä ja järjestöiltä sekä elinkeinoprojekteilta. Määrärahaa voi käyttää myös kansainväliseen toimintaan.

Varaus palkkatukityövoiman käyttöön sisältyy tälle tulosalueelle koko kunnan osalta.

Muut sitovat määräykset:

Määrärahaa voidaan käyttää myös koululaisten ja opiskelijoiden kesätöihin. Lisäksi määrärahaa voi käyttää kunnanjohtajan päätöksellä enintään 5.000 euroa lemiäläisten yritysten yritystoiminnan aloittamiseen, markkinointiin tai yritystoiminnan edistämiseen liittyvän koulutuksen tukemiseen enintään 500 euroa/yritys.

Tavoitteet ja mittarit: Edistämme matkailua, vahvistamme elineinoelämää ja luomme työtä. Kehittämismäärärahan tavoitteet määritellään kunnanhallituksen vuosittain hyväksymässä suunnitelmassa. Kunnanhallitus käsitteli toteutumisen kokouksessaan 9.3.2020.

Talouden toteutumassa tulee huomioida se, että työllistämiseen varatut määrärahat on koko kunnan osalta varattu tälle tehtäväalueelle. Toteuma kirjataan vastaavasti sinne, minne työllistetty on palkattu.

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	6 902	44 000	0	44 000	5 907,12	-38 092,88
Toimintakulut	194 491	267 130	0	267 130	169 960,94	97 169,06
TOIMINTAKATE	-187 589	-223 130	0	-223 130	-164 053,82	59 076,18
Ulkoinen toimintakate	-186 313	-216 100	0	-216 100	-164 086,06	52 013,94
Poistot	0	0	0	0	0,00	0,00

Sosiaali- ja terveystalvet

Palvelusuunnitelma:

Sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaa Eksote.

Eksoten toiminnan painopistealueet on määritelty Eksoten talousarviossa ja Eksoten strategiassa. Kunnan on asianmukaista osaltaan huolehtia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, koska se vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin. Kunta käsittelee vuosittain palvelusopimuksen kuntakohtaisen liitteen Eksoten kanssa. Liitteessä yksilöidään nykytilaan seuraavan vuoden aikana tulevat muutokset. Hyvinvointiasema on jatkanut entiseen tapaan entisessä paikassa. Sopimuksen toteutumista ja saatavien palveluiden määrää ja laatua seurataan.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut järjestää Lappeenrannan kaupunki vastuukuntaperiaatteella. Ympäristöterveydenhuollon palveluihin kuuluvat eläinlääkintähuolto, terveysvalvonta, ympäristönsuojelu ja maa-aineslupa-asiat.

Tavoitteet ja mittarit:

Lähipalveluita parannetaan ja säilytetään. Eksoten palvelusopimuksessa on säilytetty lähipalveluja käytettävissä olevien resurssien mukaan.

Eksoten vuoden 2018 sekä vuoden 2019 tilinpäätökset olivat alijäämäisiä. Kuntien tulee kirjanpidon ohjeistuksen mukaan kirjata osuutensa alijäämästä pakollisena varauksena tilinpäätökseensä. Tästä aiheutui vuoden 2018 tilinpäätökseen 213.845 euron pakollisena varauksena tehty lisäkirjaus ja vuodelle 2019 tehtiin lisäkirjausta 32.500 euroa.

Eksoten kanssa on käyty useita neuvotteluita tavoitteena saada maksuosuus kunnan taloudelliseen kantokykyyn nähden siedettävämmäksi. Tilanne on hyvin vaikea, koska emme halua myöskään heikentää kohtuuttomasti kuntalaisten sosiaali- ja terveystaloudellisten saatavuutta.

Eksote aloitti YT-menettelyn loppuvuodesta 2019. Se johti mm. irtisanomisiin vuoden 2020 alkupuolella.

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	88 258	94 870	0	94 870	90 721,08	-4 148,92
Toimintakulut	11 040 722	10 467 570	0	10 467 570	10 570 052,59	-102 482,59
TOIMINTAKATE	-10 952 464	-10 372 700	0	-10 372 700	-10 479 331,51	-106 631,51
Ulkoinen toimintakate	-10 952 464	-10 372 700	0	-10 372 700	-10 455 441,28	-82 741,28
Poistot	0	0	0	0	0,00	0,00

Kunnanhallitus yhteensä	TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Myyntitulot	157 890	0	157 890	158 930,99	1 040,99
Maksutulot	0	0	0	0,00	0,00
Tuet ja avustukset	67 500	0	67 500	19 294,94	-48 205,06
Muut toimintatuotot	917 300	0	917 300	266 635,67	-650 664,33
Toimintatuotot yhteensä	1 142 690	0	1 142 690	444 861,60	-697 828,40
Henkilöstömenot	615 690	12 250	627 940	576 350,54	51 589,46
Palvelujen ostot	10 972 050	15 000	10 987 050	11 178 674,39	-191 624,39
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	9 200		9 200	11 855,30	-2 655,30
Avustukset	71 500		71 500	64 406,29	7 093,71
Muut toimintakulut	159 940		159 940	88 140,81	71 799,19
Toimintakulut yhteensä	11 828 380	27 250	11 855 630	11 919 427,33	-63 797,33
Toimintakate	-10 685 690	-27 250	-10 712 940	-11 474 565,73	-761 625,73
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	0	9 896,76	9 896,76
Suunnitelmapoistot	110 650	0	110 650	96 112,00	14 538,00
Tilikauden tulos	-10 796 340	-27 250	-10 823 590	-11 560 780,97	-737 190,97

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Vaalit

Palvelusuunnitelma:

Eduskuntavaalit ja EU-vaalit pidettiin vuonna 2019. Valtiollisten vaalien järjestämiseen saadaan avustusta oikeusministeriöltä.

Tavoitteet ja mittarit:

Lähipalveluja parannetaan ja säilytetään. Äänestyspaikkoja ei vähennetä ja koti- ja laitosäänestys säilyy.

Keskusvaalilautakunta yhteensä	TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Myyntitulot	10 400	0	10 400	10 386,20	-13,80
Maksutulot		0	0	0,00	0,00
Tuet ja avustukset		0	0	0,00	0,00
Muut toimintatuotot		0	0	0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	10 400	0	10 400	10 386,20	-13,80
Henkilöstömenot	16 600		16 600	8 565,37	8 034,63
Palvelujen ostot	3 000		3 000	3 978,38	-978,38
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	600		600	268,32	331,68
Avustukset	0		0	0,00	0,00
Muut toimintakulut	600		600	0,00	600,00
Toimintakulut yhteensä	20 800	0	20 800	12 812,07	7 987,93
Toimintakate	-10 400	0	-10 400	-2 425,87	7 974,13
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	0	0,00	0,00
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-10 400	0	-10 400	-2 425,87	7 974,13

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastus- ja arviointitoimi

Palvelusuunnitelma:

Tilien ja hallinnon tarkastamisesta ja tarkastuslautakunnan toiminnasta aiheutuvat menot ja tehtävät.

Tavoitteet:

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään Kuntalain 14 luvun 121 §:ssä sekä kunnan hallintosäännön 62 §:ssä.

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston strategiassa ja talousarviossa kunnalle ja kuntakonsernille asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet. Painotetaan osa-alueita, joiden osalta on suurin riski, että tavoitteet jäävät saavuttamatta tai muutoin toiminta ei ole tuloksellista tai tarkoituksenmukaista. Arviointi tukee päätöksentekoa ja toiminnan kehittämistä.

Toiminta on ollut tavoitteen mukaista.

Tarkastuslautakunta yhteensä	TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Myyntitulot		0	0	0,00	0,00
Maksutulot		0	0	0,00	0,00
Tuet ja avustukset		0	0	0,00	0,00
Muut toimintatuotot		0	0	0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	0	0	0	0,00	0,00
Henkilöstömenot	4 200		4 200	3 195,86	1 004,14
Palvelujen ostot	7 200		7 200	6 365,08	834,92
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			0	0,00	0,00
Avustukset			0	0,00	0,00
Muut toimintakulut	200		200	0,00	200,00
Toimintakulut yhteensä	11 600	0	11 600	9 560,94	2 039,06
Toimintakate	-11 600	0	-11 600	-9 560,94	2 039,06
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	0	0,00	0,00
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-11 600	0	-11 600	-9 560,94	2 039,06

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistystoimen hallinto

Yleistä:

Lemin kunnan sivistystoimen toimiala käsittää opetus-, varhaiskasvatus-, kirjasto-, vapaa-aika ja kulttuuripalvelut. Sivistystoimeen sisältyy myös kansalaisopiston toiminta ja taiteen perusopetus, jotka ostetaan ostopalveluna. Sivistystoimessa työskentelee yli 70 henkilöä.

Vuoden 2019 aikana tapahtui muutoksia kunnan henkilöstössä. Kunnanjohtaja vaihtui ja kunnan johtoryhmä muodostui vs. kunnanjohtaja/hallintojohtajasta, teknisestä johtajasta ja sivistystoimenjohtajasta. Kunnan johtoryhmän vähäisestä henkilöstömäärästä johtuen asioiden valmistelua on tehty pienellä henkilöstömäärällä. Kunnan YT-menettelyt johtivat siihen, että sivistystoimessa ei ole enää kanslistia. Koulusihteeri siirtyi loppuvuonna työskentelemään myös kunnanvirastolla. Tavoitteena oli aloittaa tiimimäinen työskentely, mutta se ei vielä toteutunut vuoden 2019 aikana suunnitellulla tavalla.

Toimintaympäristön muutos vuonna 2019 oli myös varhaiskasvatuspäällikön eläkkeelle jääminen. Virkanimike muutettiin 1.8.2019 alkaen varhaiskasvatuspalveluiden esimiehen nimikkeeksi, samalla lakkautettiin kolmen päiväkodinjohtajan tehtävät. Varhaiskasvatuspalveluiden esimiehen virka täytettiin määräajaksi 1.8.2019- 31.7.2020.

Vuoden 2019 talousarvioon on asetettu suoritemittareita, esim. opetustuntien määrä ja hoitopäivien määrät. Suoritteiden määrät on jätetty toimintakertomuksesta pois; lukuvuoden työpäivät, oppilaiden viikkotunnit ja esiopetuksen tuntimäärät ovat perusopetusasetuksen ja opetussuunnitelman tuntijakoasetuksen määräämiä.

Palvelusuunnitelma:

Sivistystoimen hallinnon tuloyksikkö sisältää sivistyslautakunnan ja sivistystoimiston työskentelyn kuvauksen. Sivistystoimen hallinnossa huolehditaan sivistyslautakunnan päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta, sivistyspalvelujen suunnittelu-, talous- ja hallintopalveluista, tulosalueen sopimuksista, muista sivistystoimen hallintotehtävistä yhteistyössä kunnan muiden hallintokuntien toimielinten ja yhteistyötahojen kanssa. Hallinnon tavoitteena on opetus-, varhaiskasvatus-, kirjasto- ja kulttuuri- sekä vapaa-aikapalveluiden toimintojen sujuvuus ja kehittäminen suunnittelun, päätöksenteon ja arvioinnin avulla.

Tavoitteet ja mittarit:

	Tavoite	Tavoitetaso 2019	Arviointi- ja mittaustapa	Toteutuminen
Talous- ja resurssit	Sivistyslautakunnan talousarvio toteutuu hyväksytyyn suunnitelman mukaan.	Talousarvion toteutuminen suunnitellusti.	Lautakunta arvioi talousarvion toteutumista jokaisessa lautakunnan kokouksessa.	Talousarvio toteutui lähes suunnitellusti.

Henkilöstö	Henkilöstö voi hyvin.	Henkilöstön kanssa käydään tavoitekeskustelut ja sovitaan tilikauden tavoitteista.	Kehityskeskustelut. Täydennyskoulutuk-siin osallistuminen. Työhyvinvointia tukevat tapahtumat. Toimiva työterveys-huolto.	Kehityskeskus-telut toteutuivat. Toteutui osittain, lääkärin saatavuudessa ongelmia.
-------------------	-----------------------	--	--	---

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	584	0	0	0	72,96	72,96
Toimintakulut	78 188	89 120	0	89 120	99 351,24	-10 231,24
TOIMINTAKATE	-77 604	-89 120	0	-89 120	-99 278,28	-10 158,28
Ulkoinen toimintakate	-76 881	-85 700	0	-85 700	-96 858,28	-11 158,28
Poistot	0	0	0	0	0,00	0,00

Opetuspalvelut

Palvelusuunnitelma:

Opetuspalveluihin sisältyvät koulujen yhteinen tulosyksikkö (erityisopetus, koulutus, kuljetus ja muu oppilashuolto) sekä Kuukanniemen koulun, Lemminkäisen koulun, Lemminkäisen koulukeskuksen, vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen tulosyksiköt. Opetuspalvelujen tarkoituksena on järjestää laadukasta perus- ja erityisopetusta leminkäisille ja muista kunnista Lemminkäisen kunnan kouluun hakeutuneille lapsille. Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus mahdollistavat kuntalaisten elinikäisen oppimisen. Palvelut tukevat kuntalaisten sosiaalista, henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelut järjestetään saumattomana yhteistyönä.

Tavoitteet ja mittarit:

	Tavoite	Tavoitetaso 2019	Arviointi- ja mittaustapa	Toteutuminen
Talous- ja resurssit	Tasavertainen ja laadukas opetus taataan kaikille, millä varmistetaan jatko-opiskelu-paikka jokaiselle nuorelle.	Oppilaat saavat tasavertaista ja laadukasta opetusta.	Tavoitteen saavuttaminen mitataan vuosittain jatko-opiskelu-paikan saaneiden määränä.	Kaikki perus-koulun päättä-neet oppilaat saivat jatko-opiskelupaikan 2. asteella.

Henkilöstö	Henkilöstön kanssa kehitetään toimintatapoja yhteisten arvojen pohjalta ja ideoidaan uutta.	Henkilöstöä kuullaan ja toimintaa kehitetään.	Tavoitteen saavuttaminen mitataan vuosittain käytävinä kehityskeskusteluina, koulutussuunnitelmina ja työryhmien toimintana sekä kehittämishankkeiden määränä.	Kehityskeskustelut on käyty ja kaikille työntekijöille on laadittu koulutussuunnitelmat. Koulutuksiin on osallistuttu aktiivisesti myös hankerahoituksella. Työryhmät (5 kpl) ovat toimineet aktiivisesti ja hankkeita on ollut 15 kpl.
Prosessit	Huoltajien ja oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia tuetaan jatkuvalla vuorovaikutuksella ja yhteistyöllä. Kiinteistöjen ja oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta seurataan aktiivisesti.	Panostetaan huoltajien ja oppilaiden osallisuuteen. Työskentelyympäristön turvallisuutta arvioidaan aktiivisesti.	Tavoitteen saavuttamista mitataan vanhempainiltojen ja -tapaamisten sekä oppilaskunnan koontumisten lukumääränä. Tavoitteen saavuttamista mitataan huoltajilta, oppilailta, terveydenhuollosta ja henkilöstöltä tulleen palautteen määränä.	Vanhempainiltoja ja luokittaisia sekä oppilaskohtaisia tapaamisia on ollut runsaasti. Oppilaskunnan kokouksia oli 8 ja edustajia on kuultu kolmessa yhteisöllisessä oh-kokouksessa. Sisäilmatyöryhmä on kokoontunut 5 krt. Sisäilmakysely on uusittu syksyllä 2019. Kiinteistön kuntoa parantavia toimenpiteitä on tehty koulun lomien aikana.

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	306 758	150 200	0	150 200	220 674,08	70 474,08
Toimintakulut	2 537 982	3 032 890	0	3 032 890	3 293 260,06	-260 370,06
TOIMINTAKATE	-2 231 224	-2 882 690	0	-2 882 690	-3 072 585,98	-189 895,98
Ulkoinen toimintakate	-2 227 791	-2 275 830	0	-2 275 830	-2 324 582,22	-48 752,22
Poistot	126 662	155 100	0	155 100	125 740,21	29 359,79

Varhaiskasvatus

Palvelusuunnitelma:

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämäänsä tai opiskeluun. Tulosalueelle kuuluvat lasten varhaiskasvatus, esiopetus, kesäkerhotoiminta ja kotihoidontuki sekä varhaiskasvatuksen osto- ja myyntipalvelut.

Tavoitteet ja mittarit:

	Tavoite	Tavoitetaso 2019	Arviointi- ja mittaustapa	Toteutuminen
Talous- ja resurssit	Toiminnan tavoitteena on tukea lasten ja perheiden hyvinvointia joustavilla ja perheiden tarpeita vastaavilla varhaiskasvatuspalveluilla.	Lapsille voidaan osoittaa varhaiskasvatuspaikka lasten hoitotarpeen ja huoltajien toivomuksen mukaan. Talousarviossa pysyminen. Varhaiskasvatus tavoittaa kaikki yli 3 v lemiläiset lapset	Varhaiskasvatuksen sijoitukset. Talousarvion toteutuminen	Lasten hoitotarve sekä huoltajien toivomukset on pystytty ottamaan huomioon. Tilinpäätös 2019
Henkilöstö	Henkilöstö voi hyvin ja työtilat sekä oppimisympäristöt ovat turvallisia sekä terveitä. Varhaiskasvatuksen toimintaa ja oppimisympäristöä arvioidaan säännöllisesti.	Henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa pidetään yllä ohjaus- ja koulutuskäytänteiden avulla. Terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt	Koulutussuunnitelman toteutuminen. Perhepäivähoitajien ohjaus on kotikäyntien toteutuminen. Tarkastuskäyntien määrä päiväkodeissa. Sisäilmatyöryhmän toimintaan osallistuminen ja raportit ja selvitykset	Toteutunut osittain. Toteutunut hyvin. Työiltoja 10 ja kotikäyntejä tehty sovittu. Tarkastuskäynnit on toteutettu (Avin tarkastus) Toiminta on ollut säännöllistä

Prosessit	Palveluja ja toimintatapoja kehitetään ja ideoidaan uutta henkilöstön, huoltajien, lasten ja yhteistyötahojen kanssa yhteisten arvojen pohjalta.	Sähköiset asioimiskanavat kuten Wilma ja PedaNet sekä varhaiskasvatuksen käytön seurantajärjestelmä edistävät tiedonkulkua.	Käytössä olevien ohjelmien ja kanavien määrä.	Asiakkaiden käytössä on sähköinen haku ja hoitoaikojen ilmoittaminen. Henkilöstö: työaikojen seuranta ja Essi. Wilma ja PedaNet
	Päätöksenteko ja viestintä ovat avointa, joustavaa ja ketterää.	Päätökset tehdään viivytyksettä ja määräajassa.	Palautteen määrä.	Kielteistä palautetta ei ole tullut.

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	287 275	258 000	0	258 000	236 999,02	-21 000,98
Toimintakulut	1 680 415	1 993 860	0	1 993 860	1 905 411,92	88 448,08
TOIMINTAKATE	-1 393 140	-1 735 860	0	-1 735 860	-1 668 412,90	67 447,10
Ulkoinen toimintakate	-1 244 702	-1 390 390	0	-1 390 390	-1 310 488,32	79 901,68
Poistot	113 927	116 520	0	116 520	116 793,42	-273,42

Kirjastopalvelut

Palvelusuunnitelma:

Kirjastopalvelujen tehtävänä on järjestää kirjastopalveluja kuntalaisille ja siten tukea kuntalaisten henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Kirjasto on kuntalaisten kulttuuri- ja tietokeskus, joka tarjoaa mahdollisuuden itsensä kehittämiseen ja elämänlaadun edistämiseen.

Kirjaston kokoelmaan kuuluu kirjojen ja lehtien lisäksi av-aineistoa, kuten musiikkia, elokuvia, äänikirjoja ja kielikursseja sekä myös sähköisiä kirjoja. Kirjaston aineistot ovat maksutta asiakkaitten käytössä. Internetin kautta kokoelmaan on pääsy mistä tahansa. Lemmin kirjasto on osana Etelä-Karjalan Heili-kirjastoa.

Tavoitteet ja mittarit:

	Tavoite	Tavoitetaso 2019	Arviointi- ja mittaustapa	Toteutuminen
Talous- ja resurssit	Kirjastopalvelut järjestetään taloudellisesti kirjastolle annetun talousarvion puitteissa.	Aineistomäärärahat ovat kirjaston palvelujen kannalta ensisijaiset, jotta kirjasto voi tarjota laissa määritellyt palvelut. Kustannuksia seurataan aktiivisesti.	Mittareina kustannukset/asukas.	56 €/asukas
Henkilöstö	Hyvinvoiva henkilöstö. Terveet, turvalliset ja ergonomiset työskentelyolosuhteet. Hyvä työyhteisö. Henkilöstön osaamista ja luovuutta arvostetaan, ja henkilöstöllä on mahdollisuus ammatilliseen ajan tasalla pysymiseen ja ammattitaidon kehittämiseen. Yhteiset suunnittelupalaverit ja hyvä tiedonkulku. Henkilöstön osallistuminen täydennyskoulutukseen ja Heili-kirjastojen yhteisiin kokouksiin.	Kehityskeskustelut.	Mittareina koulutuspäivien määrä. Sairauspoissaolot Toteutuneet kiinteistökorjaukset.	Koulutuspäiviä 5/hlö.
Prosessit	Kirjastotilan uudistus- ja korjaustoimenpiteiden toteuttaminen.			Hyllyjen uusiminen toteutunut. Sähköavusteiset ovet otettu käyttöön.

Palvelut	<p>Hyvät kirjastopalvelut. Kirjastopalvelut järjestetään asiakaslähtöisesti, ja huolehditaan monipuolisesta ja ajantasaisesta tarjonnasta resurssien puitteissa kaikille kuntalaisille.</p> <p>Lastenkirjastotyön ja kouluyhteistyön kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.</p> <p>Asiakastoiveet ja -palaute otetaan vastaan ja siihen reagoidaan.</p> <p>Tarjotaan lapsille suunnattuja tapahtumia ja kehitetään uusia toimintatapoja mahdollisuuksien mukaan.</p> <p>Omatoimikirjastovarustus mahdollistaisi aukioloaikojen pidentämisen ja parantaa palvelujen saatavuutta.</p>	<p>Mittareina lainaajat/ asukas, lainaukset/ asukas, käynnit/ asukas. Tapahtumien lukumäärä.</p>	<p>Lainaja/asukas 33 %</p> <p>Lainaukset/ asukas 12</p> <p>Käynnit/asukas 6</p> <p>Tapahtumien lukumäärä 12</p> <p>Ei toteutunut, kustannuksia selviteltiin vuoden aikana.</p>
-----------------	---	--	--

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	1 215	1 000	0	1 000	1 284,35	284,35
Toimintakulut	128 001	149 160	0	149 160	148 146,62	1 013,38
TOIMINTAKATE	-126 786	-148 160	0	-148 160	-146 862,27	1 297,73
Ulkoinen toimintakate	-123 961	-125 020	0	-125 020	-123 722,27	1 297,73
Poistot	11 148	18 560	0	18 560	19 714,92	-1 154,92

Vapaa-aika- ja kulttuuripalvelut

Palvelusuunnitelma:

Vapaa-aikapalvelut hoitavat liikunta-, nuoriso ja kulttuuritoimen hallinnon, liikunta-, nuoriso- ja Vanhan Pappilan tilat, osan urheilutoimintaa, koulunuorisotyön ym. yhteistoiminnat kuten leirit ja tapahtumat, ennalta ehkäisevän päihdetyön, etsivän nuorisotyön, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuriavustukset, kulttuuri-palvelujen tuottamisen kuntalaisille. Lemm musiikkijuhlat ja LMF ovat esimerkkejä tuettavista kulttuuritapahtumista. Vapaa-aikapalvelujen tehtävänä on tarjota puitteet erilaiseen harrastustoimintaan kunnan alueella ja tuottaa yhteistyössä eri järjestöjen kanssa laadukkaita ja virikkeellisiä vapaa-ajan palveluja, jotka ovat helposti saavutettavissa sekä tukea kuntalaisten, kesäasukkaille ja uusien kuntaan muuttavien henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tiedon jakaminen toiminnoista ja tapahtumista on tärkeää ja sitä toteutetaan jakamalla kuntalaisille, Lemm yrityksille ja osin kesäasukkaille Lemm kesälehdessä ja syys- ja kevättiedotteiden, kunnan kotisivujen ja Facebookin kautta. Merkittävä tiedotuskanava kesäisin on myös Lemm Kotiseutuyhdistyksen ylläpitämä Lemm Kotiseuturatio.

	Tavoite	Tavoitetaso 2019	Arviointi- ja mittautustapa	Toteutuminen
Talous- ja resurssit	Talous on tasapainossa.	Tavoite pysyä annetuissa määrärahoissa ja kohdentaa ne tarkoituksenmukaisesti.	Mittarina tilinpäätös	Talousarvio toteutui suunnitellusti.
	Järjestöjen toimintaa tuetaan ja kolmannen sektorin yhteistyötä lisätään myös kunnan kanssa.	Tilanne pysyi edellisvuosien tasolla.	Mittareina sivistyslautakunnan avustuskoko kerran vuodessa.	Toteutui suunnitellusti. Järjestöavustuksia jaettiin 14 350 €. Lisäksi toiminta-avustusta Lemminkäinen -yhdistykselle 9.000 € ja Lemminkäinen Musiikkijuhlille 2.600 €.
	Edistämme matkailua.	Kunnan näkyvyyttä lisätään nettimainonnalla, Lemi -tuotteilla sekä Vanhan Pappilan mainonnan lisäämisellä.	Mittareina kävijämäärä- ja kirjanmyyntitilasto	Toteutui osittain. Kirkonkylän sekä Vanhan Pappilan esittelyä.
	Otamme asukkaiden mielipiteet ja palautteen huomioon päätöksenteossa.	Asukkaita ja heidän mielipiteitään kuullaan.		Vapaaehtoisten peruskurssi, vertaistapaamiset
		Nuorten kuuleminen	Mittareina nuorten aloitteet.	Aloitteita ei ole tullut.
	Liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia on tarjolla kaikenikäisille.	Talvi- kuin kesäliikuntapaikat pidetään kunnossa määrärahojen puitteissa.	Mittareina tilinpäätös ja toimintatilastot.	Liikuntapaikoilla paljon käyttäjiä ja liikuntapaikat lisääntyivät. Ulkoilureittien kohdalla rakennusten ja alueiden kunnossapito, tunti- ja urakkapalkat ja palveluiden ostot ylittyivät.
	Kuntosalia ei ollut budjetoitu vuodelle 2019	Kuntosali perustettiin vuoden 2019 aikana vuokratiloihin.		Kuntosali toteutui ja toiminta aloitettiin 1.9.2019. Hankkeeseen varattiin 20.000 € (investointiosa 15 t€ ja käyttötalous 5 t€)
Varmistetaan jatko-opiskelupaikka jokaiselle nuorelle.	Etsivä nuorisotyö.	Mittareina työ näkyy eri toimintojen yhteydessä varhaisena puuttumisena, ei opiskelupudokkaita, nuorten työttömyysastetta pyritään vähentämään.	Kaikki perusopetuksen päättäneet ovat saaneet opiskelupaikan.	
Kiinteistöt ja ympäristö ovat terveellisiä ja turvallisia asua sekä elää.	Nuortentilat ja liikuntapaikat pidetään kunnossa.	Toimintakertomus	Liikuntapaikoilla perushuolto	

Henkilöstö	Henkilöstön kanssa kehitetään toimintatapoja yhteisten arvojen pohjalta ja ideoidaan uutta.	Henkilöstöä kuullaan ja kokeillaan uusia ideoita ennakkoluulottomasti.	Mittarina toimintatilasto.	Henkilöstö saanut toteuttaa ideoitaan ja tapahtumia yhteistyössä muun sivistystoimen toimijoiden kanssa.
Prosessit	<p>Toiminta toteutetaan budjetin mukaan omana työnä, yhteistyössä koulun- ja varhaiskasvatuksen ym. hallintokuntien kanssa sekä erityisesti järjestöjen kanssa.</p> <p>Järjestöjen toimintaa tuetaan rahallisesti yleis- ja kohdeavustuksin ja muilla yhteistyömenetelmillä mm. järjestöparlamentin toiminta jatkuu.</p> <p>Tapahtumia ja palveluja tarjotaan koko ikäväestölle ympäri vuoden ja ne on tuotu lähelle kuntalaisia.</p> <p>Murresanakirja tukee kunnan omaleimaista kulttuuriperintöä.</p> <p>Näyttelytoiminta Lemminkäisen Vanhassa Pappilassa ja muutkin kulttuuritapahtumat tuottavat virkistys-elämyksiä ja lisäävät matkailua.</p> <p>Nuorisovaltuusto tuo nuorten äänen kuuluviin kunnan päättävissä elimissä sekä koulujen vuorovaikutuspäivissä.</p> <p>Harrastetilojen ja -alueiden kunnossapitoon ympäri vuoden panostetaan budjetin sallimin määrärahoihin.</p> <p>Ennalta ehkäisevää päihdetyötä ja etsivää nuorisotyötä toteutetaan omana työnä sekä yhteistyössä koulujen ja Eksoten kanssa.</p>	<p>Kehitetään kirjaston, teknisen ja koulun kanssa yhteistyömuotoja. Järjestöt apuna tilaisuuksien järjestämisessä, toritoimikuntaa</p> <p>Järjestöille avustukset, apua kopioinnissa ja mainostamisessa sekä järjestöparlamentin tapaamisten ja järjestökirjeiden muodossa.</p> <p>Kuntatiedote kolme kertaa vuodessa.</p> <p>Näyttelyiden monipuolisuus. Vanhaan Pappilaan kulttuuri-tapahtumia.</p> <p>Nuorisovaltuuston toiminta hakee toimintamuotoaan.</p> <p>Ennaltaehkäisyä nuorisotiloissa, päihteettömät tapahtumat.</p>	<p>Toimintakertomus</p> <p>Osallistumiskerrat Asiakaspalaute Kävijämäärät</p> <p>Kävijämäärät</p> <p>Myyntitilasto</p> <p>Kävijämäärät Toimintakertomus</p> <p>Nuorisotiloissa aukioloajat perjantaisin klo 23 asti.</p> <p>PARent järjestelmä käytössä.</p>	<p>Lapsille ja nuorille kirjaston peli-ilta, kesätorit, maalaismarkkinat, musiikkijuhlat, Metku, seiskojen ryhmäyttäminen</p> <p>Järjestöparlamentin toiminta jatkui, lisäksi järjestökirjeet</p> <p>Kuntatiedote kaksi kertaa vuodessa, joista toinen Lemminkäisen kesä 2019-lehti</p> <p>Osat julkaistu, myyntimäärät alhaiset</p> <p>10 eri näyttelyä, pieniä konsertteja, runoilta, musiikkijuhlien tapahtumia</p> <p>Näyttelykävijöitä n.2100</p> <p>Nuorisovaltuuston edustaja sivistyslautakunnan kahdessa kokouksessa.</p> <p>Toteutunut, sääolosuhteiden mukaisesti osittain.</p> <p>Ennaltaehkäisy on toteutunut.</p> <p>Järjestelmä on käytössä.</p>

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	25 274	23 450	0	23 450	19 949,57	-3 500,43
Toimintakulut	207 447	245 450	5 000	250 450	242 430,43	8 019,57
TOIMINTAKATE	-182 173	-222 000	-5 000	-227 000	-222 480,86	4 519,14
Ulkoinen toimintakate	-180 354	-180 080	-5 000	-185 080	-170 727,86	14 352,14
Poistot	19 804	23 990	0	23 990	11 937,21	12 052,79

Sivistyslautakunta yhteensä	TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Myyntitulot	166 700	0	166 700	175 710,30	9 010,30
Maksutulot	243 700	0	243 700	199 987,74	-43 712,26
Tuet ja avustukset	15 550	0	15 550	89 907,72	74 357,72
Muut toimintatuotot	6 700	0	6 700	13 374,22	6 674,22
Toimintatuotot yhteensä	432 650	0	432 650	478 979,98	46 329,98
Henkilöstömenot	3 437 170		3 437 170	3 443 692,26	-6 522,26
Palvelujen ostot	1 002 540	5 000	1 007 540	1 153 617,40	-146 077,40
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	146 090		146 090	129 103,87	16 986,13
Avustukset	211 700		211 700	206 278,52	5 421,48
Muut toimintakulut	712 980		712 980	755 908,22	-42 928,22
Toimintakulut yhteensä	5 510 480	5 000	5 515 480	5 688 600,27	-173 120,27
Toimintakate	-5 077 830	-5 000	-5 082 830	-5 209 620,29	-126 790,29
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	0	0,00	0,00
Suunnitelmapoistot	314 170	0	314 170	274 185,76	39 984,24
Tilikauden tulos	-5 392 000	-5 000	-5 397 000	-5 483 806,05	-86 806,05

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Hallinto

Palvelusuunnitelma:

Tulosalueelle sisältyvät teknisen lautakunnan kokouskulut ja teknisen toimiston kulut. Yhdyskuntasuunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävän vaikutusten arviointiin perustuen kehittää Lemin kuntaa kestävän kehityksen periaatteella. Kunnan on voitava osoittaa laadukkaita rakennuspaikkoja kaava-alueilla ja edistettävä myös haja-asutusalueen rakentamismahdollisuuksia.

Rakennusvalvonnan toiminta-ajatuksena on panostaa valvonnassa ohjauksen määrään ja laatuun. Rakentamisvirheet aiheuttavat vuosittain merkittäviä taloudellisia menetyksiä ja terveydellisiä riskitekijöitä koko kansantaloudelle. Ennakoivalla ohjauksella pyritään vähentämään rakentamisen virheitä.

Tavoitteet:

Asukkaiden mielipiteet ja palaute otetaan huomioon päätöksenteossa.

	Tavoite	Tavoitetaso 2019	Arviointitapa	Toteutunut
Talous	Määrärahat riittävät		Talousarvion tulos	Muutamia ylityksiä tuli lähinnä laiterikoista johtuen.
Henkilöstö	Vapautuvat vakanssit täytetään	100%	Täyttöaste	Kaikki tarvittavat toimet ja virat on saatu täytettyä. YT-menettelyn seurauksena on jouduttu irtisanomaan osaston sihteeri, yksi laitospäällikö, ruokapalveluiden ja siivouspalveluiden esimiehet
Prosessit				Irtisanomisten takia kaikki teknisen toimen prosessit ovat tarkastelun alla.
Palvelut	Riittävä tonttitarjonta	>5 >2	Vapaat omakotitontit Vapaat rivitalotontit Vapaat teollisuustontit	Kirkonkylän 12 Kuukanniemi 11 Mikonharju 4 Tuomelankangas 1 Kirkonkylä 2 Kuukanniemi 1 Kirkonkylän 3 litiä 5 Kuukanniemi 2
	Rakentamisen ohjauksen ja neuvonnan laadun parantaminen	<3	Merkittävien rakennusvirheiden määrä	

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	105 141	76 000	0	76 000	92 314,95	16 314,95
Toimintakulut	312 386	318 720	5 310	324 030	326 930,82	-2 900,82
TOIMINTAKATE	-207 245	-242 720	-5 310	-248 030	-234 615,87	13 414,13
Ulkoinen toimintakate	-255 057	-269 530	-5 310	-274 840	-256 272,41	18 567,59
Poistot	0	0	0	0	0,00	0,00

Kiinteistötoimi ja tukipalvelut

Palvelusuunnitelma:

Liikenneväylien osalta tavoitteena on ihmisten ja ajoneuvojen liikkuminen turvallisesti muita ihmisiä ja luontoa häiritsemättä. Kunnan hoitama tiestö pidetään liikennöitävissä kaikkina vuoden ja vuorokauden aikoina. Kevyen liikenteen väylät pidetään kunnossa.

Puistot ja yleiset alueet pidetään viihtyisinä ja toimivina. Leikkikentät, laiturit, matonpesupaikat ja venepaikat pidetään käyttökelpoisina ja siisteinä koko kesän.

Sisäisen palvelutoiminnan tavoitteena on pitää laadukas konekanta ja riittävä materiaalivarasto rutiinitehtävien hoitamiseksi. Koneiden toimintavarmuuden pitää olla hyvä eivätkä korjauskustannukset saa olla kohtuuttomat. Varastosta täytyy löytyä tarvikkeet mm. ennalta arvaamattomien vesi-, viemäri-, ja kaukolämpölinjojen korjauksiin. Kiinteistöt pidetään käyttökunnossa ja pyritään estämään ennakolta suurien korjauskustannusten synty. Kunnan omistamilla kiinteistöillä tehdään vuosittain kuntotarkastus teknisen johtajan johdolla.

Maa- ja metsätilojen avulla tarjotaan kuntalaisille hyviä virkistysmahdollisuuksia metsäntuottoa unohtamatta. Kaavoituksella tehostetaan alueiden käyttöä. Metsänhoitotoimenpiteitä tehtäessä otetaan huomioon kuntalaisen virkistysmahdollisuudet ja luonto. Tulosalueelle kuuluvat myös kunnan ruokapalvelut ja kunnan omassa käytössä olevien kiinteistöjen siivous.

Kaikkien kunnan omistamien kiinteistöjen hallinta kuuluu tekniselle lautakunnalle ja muut toimialat ja kiinteistöjen vuokraajat ovat ainoastaan kiinteistöjen käyttäjiä. Kiinteistöjen rakentamisesta ja peruskorjaamisesta päätetään vuosittain talousarviossa. Kunnossapitona tehtävistä korjauksista ja ylläpidosta vastaavat tekninen lautakunta ja tekninen osasto tämän tulosalueen määrärahoilla.

Tavoitteet:

Asukkaiden hyvinvointia ja osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia edistetään edellä palvelusuunnitelmassa esitetyin keinoin. Mittarina on saatu palaute.

	Tavoite	Tavoitetaso 2019	Arviointitapa	Toteutunut
Talous	Riittävät määrärahat kiinteistötoimen jatkuvaan suunnitelmalliseen hoitamiseen Keittiömäärärahojen oikea mitoitus	Ei uutta korjausvelkaa Keittiöt toimivat tehokkaasti	Vuosittainen toteutunut korjausmäärä Määrärahat riittävät, tilinpäätös 2019, seuranta	Toteutettu investointiohjelman mukaan, kunnan talouden tilanne on vaikuttanut, määrärahoja jäi käyttämättä
Henkilöstö	Henkilöstö on ammattitaitoista	Henkilöstöä koulutetaan	Toteutunut koulutus	Henkilökunta on osallistunut koulutuksiin
Prosessit	Kunnossapito on suunnitelmallista	Huoltokirja on käytössä	Käytön toteutuminen	On käytössä.
Palvelut	Liikenneturvallisuuden parantaminen kaava-alueilla Ruokahuolto vastaa eri ikäisten ravinnon tarpeeseen laadukkaasti	Kaava-alueiden risteysalueiden parantamista jatketaan Suositaan lähiruokaa sopimusten puitteissa, tyytyväiset käyttäjät	Toimintakertomus Asiakaskysely	On osallistuttu liikenneturvallisuus työryhmän toimintaan. Asiakaskysely on tehty hyvin arvosanoin

Kiinteistötoimi ja tukipalvelut		TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Suoritteita						
Liikenneväylät						
Kunnan kadut ja tiet 31.12., km		24		24	24	0
Kunnan kevytväylät 31.12., km		2		2	2	0
Kunnossapidetyt yksityistiet, km		5		5	5	0
Muut yksityistiet, km		167		167	167	0
Puistot ja yleiset alueet						
Hoidetut puistot, ha		2		2	2	0
Maa- ja metsätilat						
Peltopinta-ala, ha		10		10	10	0
Metsäpinta-ala, ha		250		250	250	0

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	601 516	1 562 960	0	1 562 960	1 689 647,03	126 687,03
Toimintakulut	1 889 718	1 769 960	33 100	1 803 060	1 882 689,74	-79 629,74
TOIMINTAKATE	-1 288 202	-207 000	-33 100	-240 100	-193 042,71	47 057,29
Ulkoinen toimintakate	-1 382 219	-1 244 090	-33 100	-1 277 190	-1 410 688,71	-133 498,71
Poistot	211 383	167 900	0	167 900	141 858,29	26 041,71

Vesihuolto

Palvelusuunnitelma:

Puhdasta vettä toimitetaan ja jätevedet johdetaan puhdistettaviksi vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueella. Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa tapahtuu vesihuollon taseyksikkönä.

Tavoitteet:

Tavoitteena on varmatoiminen ja laadukas vesi- ja viemärlaitos.

Vuonna 2019 tapahtui jätevesilinjan ylivuoto. Ylivuoto johtui runkolinjan tukkeutumisesta. Suntianlahden jäteveden pumppaamolle rakennettiin 10 m³:n varoallas.

Talousveden vaatimukset täyttävää vettä toimitetaan riittävästi ja jätevedet johdetaan Lappeenrannan jätevedenpuhdistamolle. Viemäriverkoston vuotovedet minimoidaan.

Talousvedestä otettiin vuoden 2019 aikana vesinäytteitä seuraavasti, oma valvonta-3 krt, jatkuvan seuranta 4 krt ja yksi jaksottainen.

	Tavoite	Tavoitetaso 2019	Arviointitapa	Toteutunut
Talous	Vuotovesien vähentäminen	Vuotovesien määrää vähennetään edelleen	Seuranta oman kaukovalvonnan kautta	Työ aloitetaan 4/2019 ja työtä jatketaan vuonna 2020
Henkilöstö	Henkilöstö on ammattitaitoista	Oman henkilöstön koulutus	Toimintakertomus	Vesityökortit Desinfiointikoulutus
Prosessit	Kunnossapito on suunnitelmallista	Tulos tasapainossa	Tilinpäätöstiedot	Alijäämä on pienentynyt
Palvelut	Laitoksen toiminta varmuus	< 3	Muista, kuin sähkökatkoista aiheutunut toimintahäiriö.	1 kpl. jätevesilinjan ylivuoto

Vesihuolto	TA 2018	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Suoritteita					
Pumpattu vesimäärä, m ³ /v	80 000		80 000	87 354	7 354
Vastaanotettu jätevesi, m ³ /v	100 000		100 000	93 903	-6 097
Laskutettu vesimäärä, m ³ /v	77 000		77 000	70 400	-6 600
Laskutettu jätevesimäärä, m ³ /v	70 000		70 000	62 708	-7 292

	TP2018	TA2019	TA-muutos	TALop2019	TOT2019	Poikkeama
Toimintatuotot	432 146	505 010	0	505 010	414 083,99	-90 926,01
Toimintakulut	506 142	459 760	0	459 760	351 772,72	107 987,28
TOIMINTAKATE	-73 996	45 250	0	45 250	62 311,27	17 061,27
Ulkoinen toimintakate	-44 598	56 630	0	56 630	95 721,76	39 091,76
Poistot	104 868	117 810	0	117 810	66 706,00	51 104,00

Teknisellä toimella kiinteistötoimen ja vesihuoltolaitoksen poistojen määrä on alempi kuin edellisinä vuosina. Tämä johtuu kunnanvaltuuston tekemästä muutoksesta suunnitelman mukaisten poistoihin. Maa- ja vesirakenteista sekä vesi- ja viemärrakenteista jätetään 15 % pysyvä menojäännös poistamatta. Tämä muutos perustuu valtuuston päätökseen 27.5.2019 § 25.

Teknisen toimen henkilöstökulujen talousarviopoikkeama johtuu siitä, että neljän irtisanotun henkilön vuoden 2020 palkkakustannukset on kirjattu kuluksi jo vuodelle 2019. Heidän työvelvoitteensa päättyi vuoden 2019 puolella.

Tekninen lautakunta yhteensä	TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Myyntitulot	1 179 610	0	1 179 610	1 179 262,83	-347,17
Maksutulot	39 700	0	39 700	56 625,80	16 925,80
Tuet ja avustukset	0	0	0	24 810,56	24 810,56
Muut toimintatuotot	924 660	0	924 660	935 346,78	10 686,78
Toimintatuotot yhteensä	2 143 970	0	2 143 970	2 196 045,97	52 075,97
Henkilöstömenot	1 072 560	5 310	1 077 870	1 148 965,34	-71 095,34
Palvelujen ostot	643 070	10 000	653 070	568 742,25	84 327,75
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	638 690	6 100	644 790	639 742,42	5 047,58
Avustukset	0	0	0	0,00	0,00
Muut toimintakulut	194 120	17 000	211 120	203 943,27	7 176,73
Toimintakulut yhteensä	2 548 440	38 410	2 586 850	2 561 393,28	25 456,72
Toimintakate	-404 470	-38 410	-442 880	-365 347,31	77 532,69
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0	0	-4 487,30	-4 487,30
Suunnitelmapoistot	285 710	0	285 710	208 564,29	77 145,71
Tilikauden tulos	-690 180	-38 410	-728 590	-578 398,90	150 191,10

Kunta käyttötalous yhteensä	TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Myyntitulot	1 514 600	0	1 514 600	1 524 290,32	9 690,32
Maksutulot	283 400	0	283 400	256 613,54	-26 786,46
Tuet ja avustukset	83 050	0	83 050	134 013,22	50 963,22
Muut toimintatuotot	1 848 660	0	1 848 660	1 215 356,67	-633 303,33
Toimintatuotot yhteensä	3 729 710	0	3 729 710	3 130 273,75	-599 436,25
Henkilöstömenot	5 146 220	17 560	5 163 780	5 180 769,37	-16 989,37
Palvelujen ostot	12 627 860	30 000	12 657 860	12 911 377,50	-253 517,50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	794 580	6 100	800 680	780 969,91	19 710,09
Avustukset	283 200		283 200	270 684,81	12 515,19
Muut toimintakulut	1 067 840	17 000	1 084 840	1 047 992,30	36 847,70
Toimintakulut yhteensä	19 919 700	70 660	19 990 360	20 191 793,89	-201 433,89
Toimintakate	-16 189 990	-70 660	-16 260 650	-17 061 520,14	-800 870,14

2.1.2. TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

Tuloslaskelma esitetään ulkoisena tuloslaskelmana, josta on vähennetty sisäiset tulot ja menot. Ulkoinen tuloslaskelma poikkeaa sisäisestä vain toimintatuottojen ja toimintakulujen osalta. Toimintakate ja sen jälkeiset tiedot ovat sisäisessä ja ulkoisessa tuloslaskelmassa täysin samanlaiset.

Toimintatuotot alittivat talousarvion noin 700.000 eurolla. Myyntivoittojen määrä oli budjetoitu talousarvion tasapainotustoimenpiteenä aiemmin ja voitot eivät toteutuneet talousarvion budjetoidun noin 900.000 euron mukaisesti.

Toimintakulujen yhteismäärä ylitti noin 93.000 euroa talousarvion toimintakulujen yhteismäärän. Henkilöstömenot ylittivät vain noin 17.000 euroa ja tämä kuvastaa hyvin niukkaan talousarvioon sitoutumista. Ylimääräistä henkilöstökulua kertyi mm. kiky-lomarahaleikkauksen purusta sekä ilman työvelvoitetta olevien työntekijöiden henkilöstökulujen kirjaamisesta kokonaisuudessaan vuodelle 2019. Kumpaakaan ei ole budjetissa huomioitu ja silti budjetti siltä osin lähes toteutui. Verotulojen alitus katettiin valtionosuuksien lisääntymisellä. Kunnanvaltuusto teki poistosuunnitelmaan perustellun muutoksen 05/2019. Suunnitelmapoistoja kertyi noin 131.000 euroa arvioitua vähemmän tästä syystä.

TULOSLASKELMAOSA	TP2018	TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Myyntitulot	1 044	1 039 300	0	1 039 300	948 373,21	-90 926,79
Maksutulot	278	283 400	0	283 400	256 299,54	-27 100,46
Tuet ja avustukset	179	83 050	0	83 050	134 013,22	50 963,22
Muut tulot	204	1 077 800	0	1 077 800	436 999,67	-640 800,33
Toimintatuotot yhteensä	1 705	2 483 550	0	2 483 550	1 775 685,64	-707 864,36
Henkilöstömenot	4 979	5 146 220	17 560	5 163 780	5 180 769,37	16 989,37
Palvelujen ostot	12 907	12 186 240	30 000	12 216 240	12 354 411,72	138 171,72
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	818	760 900	6 100	767 000	761 704,58	-5 295,42
Avustukset	311	283 200	0	283 200	270 684,81	-12 515,19
Muut menot	302	296 980	17 000	313 980	269 635,30	-44 344,70
Toimintakulut yhteensä	19 317	18 673 540	70 660	18 744 200	18 837 205,78	93 005,78
Toimintakate	-17 612	-16 189 990	-70 660	-16 260 650	-17 061 520,14	-800 870,14
Verotulot	10 283	10 787 000		10 787 000	10 290 045,80	-496 954,20

TULOSLASKELMAOSA	TP2018	TA 2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	Poikkeama
Valtionosuudet	6 230	6 151 820		6 151 820	6 728 460,00	576 640,00
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	3	21 000		21 000	3 516,13	-17 483,87
Muut rahoitustuotot	13	8 000		8 000	21 534,92	13 534,92
Korkokulut	23	61 300		61 300	82 791,65	21 491,65
Muut rahoituskulut	3	4 000		4 000	2 552,45	-1 447,55
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-10	-36 300	0	-36 300	-60 293,05	-23 993,05
Vuosikate	-1 109	712 530	-70 660	641 870	-103 307,39	-745 177,39
Suunnitelmapoistot	661	710 530	0	710 530	578 862,05	-131 667,95
Tilikauden tulos	-1 770	2 000	-70 660	-68 660	-682 169,44	-613 509,44
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0,00	0,00
Varausten muutos	0	0	0	0	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä+/alijäämä-	-1 770	2 000	-70 660	-68 660	-682 169,44	-613 509,44

2.1.3. INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Omaa rakentamista tai rakennuttamista sisältävät hankkeet on merkitty tekniselle lautakunnalle. Tekninen lautakunta on niistä hankkeista toteuttamis- ja budjettivastuussa. Myös rakennusinvestoinneista aiheutuvat käyttökustannukset kirjataan teknisen lautakunnan kiinteistötoimen ja tukipalvelujen tulosalueelle, josta ne sisäisinä vuokrina siirretään toiminnasta vastaavalle toimielimelle. Suunnitelmapoistot kirjataan suoraan ao. toiminnalle.

Kunnanhallitus

Kiinteä omaisuus ja osakkeet

Ostettujen ja myytyjen maa-alueiden nettohinta. Osakkeiden lisäyksiä ja vähennyksiä ovat aiheuttaneet Saimaan Talous ja Tieto Oy sulautuminen Meita Oy:öön, Tietomaakunta eKarjalan purkautuminen sekä Metsäliitto Osuuskunnan osuuspääomien lisäysten kirjaukset kirjanpitoon.

Laajakaistahanke

Laajakaistaverkon rakentamiseen, kuituyhtiön pääomitukseseen ja hankkeen tukikelvottomiin menoihin käytetty määrä.

Kunnanhallitus	TA 2019	TAmuutos	TA2019 lopullinen	Toteutunut 2019	Ero
Kiinteä omaisuus ja osakkeet	20 000	-17 000	3 000	-71 251,57	74 251,57
- tiealueunastukset				4 829,63	
- maa-alueiden myynnit (tase-arvot)				-88 620,75	
- osakkeet lisäykset				14 500,22	
- osakkeet vähennykset				-1 960,67	

Kunnanhallitus					
	TA 2019	TAmuutos	TA2019 lopullinen	Toteutunut 2019	Ero
Muu saaminen, sijoitus, Kuitu liittymä	0		0	1 990,00	-1 990,00
Hallinnon irtaimisto	20 000	-20 000	0	0,00	0,00
Laajakaistahanke	283 000		283 000	283 322,68	-322,68
-kuntarahaosuus				190 832,68	
- svop-sijoitus				92 490,00	
Kunnanhallitus yhteensä netto	323 000	-37 000	286 000	214 061,11	71 938,89
- omaisuuden hankinnat	323 000	-37 000	286 000	304 642,53	-18 642,53
- omaisuuden myyntituotot	0		0	-90 581,42	90 581,42
- muu rahoitus	0		0	0,00	0,00

Sivistyslautakunta

Kuukanniemen koulun irtaimisto
Kuukanniemen koulun kalustaminen.

Koulukeskuksen irtaimisto
Koulukeskuksen irtaimistohankintoja talousarvion mukaisesti.

Kirjaston irtaimisto
Kirjaston hyllyjä uusittiin.

Vapaa-aikatoimen irtaimisto
Talousarviomuutos kuntosalin kalustehankintoihin.

Sivistyslautakunta					
	TA 2019	TAmuutos	TA2019 lopullinen	Toteutunut 2019	Ero
Kuukanniemen koulun irtaimisto	30 000		30 000	6 302,72	23 697,28
Koulukeskuksen irtaimisto	15 000		15 000	15 451,01	-451,01
Kirjaston irtaimisto	20 000		20 000	14 072,94	5 927,06
Vapaa-aikapalvelujen irtaimisto	0	15 000	15 000	12 283,84	2 716,16
Sivistyslautakunta yhteensä	65 000	15 000	80 000	48 110,51	31 889,49
- omaisuuden myyntituotot	0			0,00	0,00
- muu rahoitus	0			0,00	0,00

Tekninen lautakunta

Koulukeskuksen korjauskohteet, keittiöremontin suunnittelu
Peruskorjauskohteet sekä yhden valmistuskeittiön suunnittelu

Kirjasto
Ulko-oven sähkökäytön toteutus

Ruokahuollon kalusto

Talousarviomuutos, kirjattiin käyttötalouteen vähäiset kalustojen uusinnat.

Teknisen irtaimistohankinnat

Traktorin lisävarusteet: Piennarniittokone ja keräävä harja.

Leikkikentät

Kirkonkylän leikkikentän kalusteiden uusiminen. Tuomelankankaan leikkikentän valaistuksen parantaminen.

Paloasema

Paloaseman vanhan osan peltikaton uusiminen, viemäroinnin sekä lattian korjaus. Uuden osan lattian vahvistaminen ja nosto-ovien sähköistäminen. Peruskorjaus jäi vuoden vaihteessa keskeneräisiin hankintoihin ja se valmistuu vuoden 2020 puolella.

Iitiän päiväkotia

Iitiän päiväkodin viilennys, maalämpöpumpun korjaus ja ilmanvaihdon puhaltimen moottorin uusiminen.

Hiihtomaan avustus

Aiemmin taseeseen kirjatun hankkeen tukiosuus.

Tekninen lautakunta	TA 2019	TAmuutos	TA2019 lopullinen	Toteutunut 2019	Ero
Koulukeskus + keittiöremontti	115 000		115 000	77 574,71	37 425,29
Kirjasto	7 000		7 000	6 051,82	948,18
Ruokahuollon kalusto	6 100	-6 100	0	0,00	0,00
Teknisen irtaimistohankinnat	11 500		11 500	7 762,58	3 737,42
Leikkikentät	23 000		23 000	24 105,60	-1 105,60
- muu rahoitus	0		0	-8 000,00	8 000,00
Paloasema	50 000		50 000	30 320,55	19 679,45
- muu rahoitus	0		0	-12 128,22	12 128,22
Iitiän päiväkotia	20 000		20 000	19 900,00	100,00
Hiihtomaan avustus	0		0	-8 000,00	8 000,00
Tekninen lautakunta yhteensä netto	232 600	-6 100	226 500	137 587,04	88 912,96
- omaisuuden hankinnat	232 600	-6 100	226 500	165 715,26	60 784,74
- omaisuuden myyntituotot	0		0	0,00	0,00
- muu rahoitus	0		0	-28 128,22	28 128,22

Peruskunnallistekniikka (kokonaismääräraha on sitova)

Kaavateiden päällystäminen

Vesihuoltotöiden aiheuttamia paikkauksia ja Kuukanniemen koulun alueen päällystyksiä.

Vesijohto- ja viemäriinjat

Varaus venttiiliryhmien uusintaan ja verkostokarttoihin sekä vuotovesikorjauksiin.

Peruskunnallistekniikka					
	TA 2019	TAmuutos	TA2019 lopullinen	Toteutunut 2019	Ero
Teiden päällystäminen	23 000		23 000	11 144,76	11 855,24
Vesijohtolaitos	55 000		55 000	12 542,78	42 457,22
Viemärlaitos	40 000		40 000	8 784,57	31 215,43
Peruskunnallistekniikka yht.	118 000		118 000	32 472,11	85 527,89
- omaisuuden myyntituotot	0			0,00	0,00
- muu rahoitus	0			0,00	0,00

Investoinnit yhteensä					
	TA 2019	TAmuutos	TA2019 lopullinen	Toteutunut 2019	Ero
Investointimenot	738 600	-28 100	710 500	550 940,41	159 559,59
- omaisuuden myyntituotot	0			-90 581,42	90 581,42
- muu rahoitus	0			-28 128,22	28 128,22
Nettoinvestoinnit	738 600	-28 100	710 500	432 230,77	278 269,23

2.1.4. RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

Vuosikate tulee suoraan tuloslaskelmasta. Vuosikatetta oikaistaan rahoituslaskelmassa pakollisten varausten nettomuutoksella sekä tuloslaskelmaan kirjatulla pysyvien vastaavien myyntivoitoilla.

Investointimenot tulevat investointiosan toteutumisvertailusta. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot ovat pysyvien vastaavien maa-alueiden myyntituloja. Lainanotto toteutui talousarvion mukaan.

Kassan riittävyys vuoden lopussa oli 1 päivä.

Rahoituslaskelma, 1000 €	TP2018	TA2019	Muutos 2019	TA + muutos 2019	TP 2019	ero
Toiminnan rahavirta						
- Vuosikate	-1 109	713	-71	642	-103	-745
- Satunnaiset erät				0		0
- Tulorahoituksen korjauserät	-537			0	-205	-205
Investointien rahavirta						
- Investointimenot	-1 232	-739	-28	-767	-551	216
- Rahoitusosuudet investointeihin	0			0	28	28
- Pysyvien vastaavien luovutustulot	16			0	332	332
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 862	-26	-99	-125	-499	-374
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
- Antolainasaamisten lisäykset	-6	0		0	0	0
- Antolainasaamisten vähennykset		0		0	0	0
Lainakannan muutokset	889					
- Pitkäaik. lainojen lisäys		875	2 000	2 875	2 875	0
- Pitkäaik. lainojen vähennys		-892		-892	-848	44
- Lyhytaikaisten lainojen muutos		0	500	500	96	-404
Muut maksuvalmiuden muutokset						
- Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	6	0		0	-4	-4
- Vaihto-omaisuuden muutos	3	20		20	2	-18
- Saamisten muutos	330	0		0	145	145
- Korottomien velkojen muutos	1 775	0		0	-2 216	-2 216
Rahoituksen rahavirta	2 997	3	2 500	2 503	49	-2 453
Rahavarojen muutos	135	-23		2 378	-450	-2 827
Rahavarojen muutos						
Rahavarat 31.12.	507	656			57	
Rahavarat 1.1.	372	679			507	
	135	-23			-450	

2.2. YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

Määrärahat	Sito- vuus	Alkup. TA	TA- muutos	TA muutettuna	Toteutuma	Poikkeama	Poik- keama %
KÄYTTÖTALOUSOSA							
Kunnanhallitus							
- Yleishallinto	B	1.093.680	27.250	1.120.930	1.179.413,80	-58.483,80	-5,2
- Kehittämismääräraha	B	267.130		267.130	169.960,94	97.169,06	36,4
- Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	B	10.467.570		10.467.570	10.570.052,59	-102.482,59	-1
Keskusvaalilautakunta							
- Vaalit	B	20.800		20.800	12.812,07	7.987,93	38,4
Tarkastuslautakunta							
- Tarkastus- ja arviointitoimi	B	11.600		11.600	9.560,94	2.039,06	17,6
Sivistyslautakunta							
- Sivistystoimen hallinto	B	89.120		89.120	99.351,24	-10.231,24	-11,5
- Opetuspalvelut	B	3.032.890		3.032.890	3.293.260,06	-260.370,06	-8,6
- Varhaiskasvatus	B	1.993.860		1.993.860	1.905.411,92	88.448,08	4,4
- Kirjastopalvelut	B	149.160		149.160	148.146,62	1.013,38	0,7
- Vapaa-aika- ja kulttuuripalvelut	B	245.450	5.000	250.450	242.430,43	8.019,57	3,2
Tekninen lautakunta							
- Hallinto	B	318.720	5.310	324.030	326.930,82	-2.900,82	-0,9
- Kiinteistötoimi ja tukipalvelut	B	1.769.960	33.100	1.803.060	1.882.689,74	-79.629,74	-4,4
- Vesihuolto	N						
TULOSLASKELMAOSA							
Korkomenot	B	61.300		61.300	82.791,65	-21.491,65	-35,0
Muut rahoitusmenot	B	4.000		4.000	2.552,45	1.447,55	36,0
Satunnaiset erät	B	0		0	0,00	0,00	
INVESTOINTIOSA							
Kunnanhallitus							
- Kiinteä omaisuus ja osakkeet	B	20.000	-17.000	3.000	21.319,85	-18.319,85	-611
- Laajakaistahanke	B	283.000		283.000	283.322,68	-322,68	-0,1
- Hallinnon irtaimisto	B	20.000	-20.000	0	0		
Sivistyslautakunta							
- Kuukanniemen koulun irtaimisto	B	30.000		30.000	6.302,72	23.697,28	79
- Koulukeskuksen irtaimisto	B	15.000		15.000	15.451,01	-451,01	-3
- Kirjaston irtaimisto	B	20.000		20.000	14.072,94	5.927,06	30
- Vapaa-aikapalvelujen irtaimisto	B	0	15.000	15.000	12.283,84	2.716,16	18,1
Tekninen lautakunta							
- Koulukeskus + keittiöremontti	B	115.000		115.000	77.574,71	37.425,29	32,5
- Kirjasto	B	7.000		7.000	6.051,82	948,18	13,5
- Ruokahuollon kalusto	B	6.100	-6.100	0	0	0	
- Teknisen irtaimisto	B	11.500		11.500	7.762,58	3.737,42	32,5
- Leikkikentät	B	23.000		23.000	24.105,60	-1.105,60	-4,8
- Paloasema	B	50.000		50.000	30.320,55	19.679,45	39,3
- litiän päiväkotit	B	20.000		20.000	19.900,00	100,00	0,5
- Peruskunnallistekniikka	B	118.000		118.000	32.472,11	85.527,89	72,5

Määrärahat	Sitovuus	Alkup. TA	TA-muutos	TA muutettuna	Toteutuma	Poikkeama	Poikkeama %
RAHOITUSOSA							
Antolainauksen muutokset							
- Antolainasaamisten lisäys	B	0		0	0,00	0,00	
- Antolainasaamisten vähennys	B	0		0	0,00	0,00	
Lainakannan muutokset							
- Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B	0		0			
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	891.800	0	891.800	848.082,00	43.718,00	4,9
- Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	0	500.000	500.000	95.505,00	404.495,00	80,9
Oman pääoman muutokset	B						
Vaikutus maksuvalmiuteen							
YHTEENSÄ		21.155.640	542.560	21.698.200	21.419.892,68	278.307,32	1,3

Tuloarviot	Sitovuus	Alkup. TA	TA-muutokset	TA muutettuna	Toteutuma	Poikkeama	Poikkeama %
KÄYTTÖTALOUSOSA							
Kunnanhallitus							
- Yleishallinto	B	1.003.820		1.003.820	348.233,40	-655.586,60	-65,3
- Kehittämismääräraha	B	44.000		44.000	5.907,12	-38.092,88	-86,6
- Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	B	94.870		94.870	90.721,08	-4.148,92	-4,4
Keskusvaalilautakunta							
- Vaalit	B	10.400		10.400	10.386,20	-13,80	-0,1
Tarkastuslautakunta							
- Tarkastus- ja arviointitoimi	B	0		0	0,00	0,00	
Sivistyslautakunta							
- Sivistystoimen hallinto	B	0		0	72,96	72,96	
- Opetuspalvelut	B	150.200		150.200	220.674,08	70.474,08	46,9
- Varhaiskasvatus	B	258.000		258.000	236.999,02	-21.000,98	-8,1
- Kirjastopalvelut	B	1.000		1.000	1.284,35	284,35	28,4
- Vapaa-aika- ja kulttuuripalvelut	B	23.450		23.450	19.949,57	-3.500,43	-14,9
Tekninen lautakunta							
- Hallinto	B	76.000		76.000	92.314,95	16.314,95	21,5
- Kiinteistötoimi ja tukipalvelut	B	1.562.960		1.562.960	1.689.647,03	126.687,03	8,1
- Vesihuolto	N	45.250		45.250	62.311,27	17.061,27	37,7
TULOSLASKELMAOSA							
Verotulot	B	10.787.000		10.787.000	10.290.045,80	-496.954,20	-4,6
Valtionosuudet	B	6.151.820		6.151.820	6.728.460,00	576.640,00	9,4
Korkotulot	B	21.000		21.000	3.516,13	-17.483,87	-83,3
Muut rahoitustulot	B	8.000		8.000	21.534,92	13.534,92	169
Korkomenot	B	0		0	0,00	0,00	
Muut rahoitusmenot	B	0		0	0,00	0,00	
Satunnaiset erät	B	0		0	0,00	0,00	
INVESTOINTIOSA							
Kunnanhallitus							
- Kiinteä omaisuus ja osakkeet	B	0		0	90.581,42	90.581,42	
Tekninen lautakunta							
- Leikkikentät	B	0		0	8.000,00	8.000,00	
- Paloasema	B	0		0	12.128,22	12.128,22	
- Hiihtomaa	B	0		0	8.000,00	8.000,00	

Tuloarviot	Sito- vuus	Alkup. TA	TA- muutokset	TA muutettuna	Toteutuma	Poikkeama	Poik- keama %
RAHOITUSOSA							
Antolainauksen muutokset							
- Antolainasaamisten lisäys	B	0		0	0,00	0,00	
- Antolainasaamisten vähennys	B	0		0	0,00	0,00	
Lainakannan muutokset							
- Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B	875.000	2.000.000	2.875.000	2.875.000,00	0,00	
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	0		0	0,00	0,00	
- Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	0		0	0,00	0,00	
Vaikutus maksuvalmiuteen							
YHTEENSÄ		21.112.770	2.000.000	23.112.770	22.815.767,52	-297.002,48	-1,3

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. KUNNAN LASKELMAT

3.1.1. TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.2019

		2019	2018
Toimintatuotot			
	Myyntituotot	948 373,21	1 043 487,83
	Maksutuotot	256 299,54	278 047,70
	Tuet ja avustukset	134 013,22	178 905,48
	Muut tulot	436 999,67	204 228,92
Toimintatuotot yhteensä		1 775 685,64	1 704 669,93
Toimintakulut			
	Henkilöstömenot	-5 180 769,37	-4 978 770,73
	Palkat ja palkkiot	-4 146 377,91	-3 940 735,61
	Henkilösivukulut	-1 034 391,46	-1 038 035,12
	Eläkekulut	-905 767,45	-898 348,72
	Muut henkilösivukulut	-128 624,01	-139 686,40
	Palvelujen ostot	-12 354 411,72	-12 907 317,80
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-761 704,58	-818 143,64
	Avustukset	-270 684,81	-310 993,65
	Muut menot	-269 635,30	-301 747,06
Toimintakulut yhteensä		-18 837 205,78	-19 316 972,88
Toimintakate		-17 061 520,14	-17 612 302,95
Verotulot		10 290 045,80	10 282 694,85
Valtionosuudet		6 728 460,00	6 230 039,00
Rahoitustuotot ja kulut			
	Korkotuotot	3 516,13	3 495,57
	Muut rahoitustuotot	21 534,92	12 739,48
	Korkokulut	-82 791,65	-23 266,23
	Muut rahoituskulut	-2 552,45	-2 702,34
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-60 293,05	-9 733,52
Vuosikate		-103 307,39	-1 109 302,62
Suunnitelmapoistot		-578 862,05	-660 491,34
Tilikauden tulos		-682 169,44	-1 769 793,96
Tilikauden ylijäämä+/alijäämä-		-682 169,44	-1 769 793,96

3.1.2. RAHOITUSLASKELMA 1.1.-31.12.2019

Esitystarkkuus 1.000 €

		2019	2018
Toiminnan rahavirta			
	Vuosikate	-103	-1 109
	Tulorahoituksen korjaukset	-205	-537
Toiminnan rahavirta yhteensä		-308	-1 646
Investointien rahavirta			
	Investointimenot	-551	-1 232
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	28	0
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	332	16
Investointien rahavirta yhteensä		-191	-1 216
Toiminnan ja investointien rahavirta		-499	-2 862
Rahoituksen rahavirta			
	Antolainauksen muutokset	0	-6
	Lainakannan muutokset	2 122	889
	Muut maksuvalmiuden muutokset		
	Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-4	6
	Vaihto-omaisuuden muutos	2	3
	Saamisten muutos	145	330
	Korottomien velkojen muutos	-2 216	1 775
Rahoituksen rahavirta yhteensä		49	2 997
Rahavarojen muutos		-450	135
Rahavarojen muutos			
	Rahavarat 31.12.	57	507
	Rahavarat 1.1.	507	372
		-450	135

3.1.3. TASE 31.12.2019

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	12 943 600,66	13 090 231,94
Aineettomat hyödykkeet	1 298 981,85	1 145 769,17
Aineettomat oikeudet	6 267,57	12 999,57
Muut pitkävaikutteiset menot	1 292 714,28	1 132 769,60
Aineelliset hyödykkeet	9 546 643,74	9 953 507,25
Maa- ja vesialueet	2 290 541,02	2 374 332,14
Rakennukset	5 492 600,72	5 719 785,19
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 519 595,94	1 590 033,67
Koneet ja kalusto	225 713,73	269 356,25
Keskeneräiset hankinnat	18 192,33	
Sijoitukset	2 097 975,07	1 990 955,52
Osakkeet ja osuudet	1 459 696,49	1 354 666,94
Muut lainasaamiset	581 774,03	581 774,03
Muut saamiset	56 504,55	54 514,55
VAIHTUVAT VASTAAVAT	646 175,31	1 243 468,57
Vaihto-omaisuus	187 566,40	189 925,32
Muu vaihto-omaisuus	187 566,40	189 925,32
Saamiset	400 983,28	546 193,46
Lyhytaikaiset saamiset	400 983,28	546 193,46
Myyntisaamiset	272 704,09	337 848,70
Lainasaamiset	27 140,00	45 140,00
Muut saamiset	0,00	134 803,08
Siirtosaamiset	101 139,19	28 401,68
Rahat ja pankkisaamiset	57 625,63	507 349,79
	13 589 775,97	14 333 700,51

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	4 149 808,70	4 831 978,14
Peruspääoma	7 037 596,94	7 037 596,94
Edellisten tilikausien yli-/alijäämät	-2 205 618,80	-435 824,84
Tilikauden yli-/alijäämä	-682 169,44	-1 769 793,96
PAKOLLISET VARAUKSET	250 475,00	213 845,00
Muut pakolliset varaukset	250 475,00	213 845,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	139 549,86	143 783,12
Valtion toimeksiannot	824,25	824,25
Lahjoitusrahastojen pääomat	617,59	617,59
Muut toimeksiantojen pääomat	138 108,02	142 341,28
VIERAS PÄÄOMA	9 049 942,41	9 144 094,25
Pitkäaikainen vieras pääoma	6 818 529,00	4 948 076,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 542 795,00	4 672 342,00
Muut velat	220,00	220,00
Siirtovelat	275 514,00	275 514,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	2 231 413,41	4 196 018,25
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 056 302,17	804 332,00
Saadut ennakot	918,01	41 937,20
Ostovelat	283 742,83	557 164,66
Muut lyhytaikaiset velat	187 993,11	192 588,80
Siirtovelat	702 457,29	2 599 995,59
	13 589 775,97	14 333 700,51

3.2. KONSERNILASKELMAT

3.2.1. KONSERNITULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2019

1000 €		2019	2018
Toimintatuotot		14 146	13 688
Toimintakulut		-30746	-30805
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		2	4
Toimintakate		-16 598	-17 113
Verotulot		10 260	10 252
Valtionosuudet		6 728	6 230
Rahoitustuotot ja -kulut			
	Korkotuotot	1	1
	Muut rahoitustuotot	27	16
	Korkokulut	-138	-80
	Muut rahoituskulut	-5	-3
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-115	-66
Vuosikate		275	-696
	Suunnitelmapoistot	-1 049	-1 122
Satunnaiset erät		154	0
Tilikauden tulos		-619	-1 818
	Tilinpäätössiirrot	2	-5
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-617	-1 823

3.2.2. KONSERNITASE 31.12.2019

1000 €

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT	19 261	19 760
Aineettomat hyödykkeet	1 490	1 358
Aineettomat oikeudet	88	121
Muut pitkävaikutteiset menot	1 355	1 205
Ennakkomaksut	47	32
Aineelliset hyödykkeet	16 730	17 451
Maa- ja vesialueet	2 593	2 676
Rakennukset	11 814	12 221
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 849	1 927
Koneet ja kalusto	430	542
Muut aineelliset hyödykkeet	9	9
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	35	76
Sijoitukset	1 041	951
Osakkeet ja osuudet	826	738
Muut lainasaamiset	197	197
Muut saamiset	18	16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	552	191
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 196	2 814
Vaihto-omaisuus	284	293
Saamiset	1 555	1 611
Pitkäaikaiset saamiset	345	345
Lyhytaikaiset saamiset	1 210	1 266
Rahoitusarvopaperit	7	7
Rahat ja pankkisaamiset	350	903
	22 009	22 765

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018
OMA PÄÄOMA	4 782	5 413
Peruspääoma	7 038	7 038
Arvonkorotusrahasto	12	12
Muut omat rahastot	4	9
Edellisten tilikausien yli-/alijäämät	-1 654	178
Tilikauden yli-/alijäämä	-617	-1 823
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET	159	186
Muut pakolliset varaukset	159	186
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	721	375
VIERAS PÄÄOMA	16 347	16 791
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	11 497	10 142
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	401	404
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 372	1 155
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	3 077	5 090
	22 009	22 765

3.2.3. KONSERNIRAHOITUSLASKELMA 1.1. - 31.12.2019

		2019	2018
Toiminnan rahavirta			
	Vuosikate	275	-696
	Satunnaiset erät	154	
	Tulorahoituksen korjauserät	-379	-761
Toiminnan rahavirta yhteensä		50	-1 457
Investointien rahavirta			
	Investointimenot	-835	-1 710
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	52	0
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	568	345
Investointien rahavirta yhteensä		-215	-1 365
Toiminnan ja investointien rahavirta		-165	-2 822
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset		0	-6
	Antolainojen lisäykset	0	-6
	Antolainojen vähennykset	0	0
Lainakannan muutokset		1 580	915
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 875	2 035
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 399	-1 264
	Lyhytaikaisten lainojen muutos	104	144
Oman pääoman muutokset		0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset			
	Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-15	9
	Vaihto-omaisuuden muutos	9	15
	Saamisten muutos	55	234
	Korottomien velkojen muutos	-2 017	1 850
Rahoituksen rahavirta yhteensä		-388	3 017
Rahavarojen muutos		-553	195
Rahavarojen muutos			
	Rahavarat 31.12.	357	910
	Rahavarat 1.1.	910	715
		-553	195

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Tuomelankankaan II-vaiheen tontit ja Kuukanrinteen tontit on merkitty kunkin tontin osuutta alkuperäisestä hankintahinnasta vastaavaan hintaan, joka on pienempi kuin kunnanvaltuuston päättämä hinta eli todennäköinen luovutushinta. Muut vaihto-omaisuuteen merkityt myytävät tontit on merkitty taseeseen kunnanvaltuuston päättämään hintaan eli todennäköiseen luovutushintaan. Osa myytäviksi tarkoitetuista tonteista on vielä pysyvien vastaavien maa- ja vesialueissa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Johdannais sopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen kiinteään koronvaihtosopimuksilla vaihtuvaan korkoon ja Kuukanniemen koulun kiinteistöleasing sopimuksen vaihtuvaan koron kiinteään korkoon. Sopimukset ovat voimassa 2.1.2034 saakka. Sopimusten sisällöstä ja taloudellisista vaikutuksista on kerrottu toimintakertomuksessa.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Vuoden 2017 tilinpäätöksessä Eksoten maksuosuuteen oli merkitty alustavaan arvioon perustuva 750.000 euron varaus lisämaksuosuutta varten pakollisena varauksena. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä varaus tältä osin purettiin siirtovelaksi ja lisäksi kirjattiin 1,2 milj. euroa kuluksi ja siirtovelaksi lopullisen tasauslaskelman perusteella. Lisäksi tehtiin pakollinen varaus osuudesta Eksoten alijäämästä, 213 845 euroa.

Vuoden 2019 henkilöstökuluihin on kirjattu 6 henkilön irtisanomisajan palkat myös vuonna 2020 maksettavista palkkaeristä lomakorvauksineen. Lisäksi ns. kiky-lomarahaleikkaus palautettiin osaksi vuoden 2019 henkilöstökuluja.

Kunnanvaltuuston poisto-ohjelmaan tekemä muutos vaikuttaa poistojen määrään alentavasti vuodelle 2019 verrattuna edellisvuoteen.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Oikaisuja edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat vähäiset tuotot ja kulut on kirjattu ao. tulosalueelle tilivuoden toimintatuottoihin ja -kuluihin.

Vesihuollon eriyttäminen

Vesihuolto on tässä tilinpäätöksessä kirjanpidollinen taseyksikkö.

4.2. TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuottojen erittely (vain ulkoiset)

	2019	2018
Keskusvaali- ja tarkastuslautakunta	10 386,20	5 229,40
Kunnanhallitus	383 197,10	181 824,77
Sivistyslautakunta	473 553,38	593 006,41
Tekninen lautakunta	908 548,96	924 609,35
Kunnan toimintatuotot yhteensä	1 775 685,64	1 704 669,93

Verotulojen erittely

	2019	2018
Kunnan tulovero	9 047 756,78	9 045 813,68
Osuus yhteisöveron tuotosta	400 738,80	420 906,95
Kiinteistövero	841 550,22	815 974,22
Muut verotulot	0,00	0,00
Verotulot yhteensä	10 290 045,80	10 282 694,85

Valtionosuuksien erittely

	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	7 345 010,00	6 871 931,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	1 847 102,00	1 751 366,00
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	420 000,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-616 550,00	-641 279,00
Valtionosuudet yhteensä	6 728 460,00	6 230 039,00

Palvelujen ostot

	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	10.496.194,09	10.984.349,61
Muiden palvelujen ostot	1.858.217,63	1.922.968,19
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	12.354.411,72	12.907.317,80

Valtuustoryhmille annetut tuet

Suoraa rahallista tukea valtuustoryhmille ei ole maksettu. Kunnan tiloja on annettu valtuustoryhmien käyttöön korvauksetta.

Suunnitelmapoistojen perusteet

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa, johon tehtiin tarkistus vuonna 2019. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 5.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet	5 v	20 %	tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	5 v	20 %	tasapoisto
Maa- ja vesialueet	ei poisteta		
Rakennukset	15 - 30 v	3,3, - 6,7 %	tasapoisto
Vesi- ja jätevesijohdoverkosto, tie- ja infrarakenteet		30 v menojäännöspoisto, menojäännökseksi jätetään 15 % hankintamenosta	menojäännöspoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet		10 - 25 % menojäännöksestä	menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto	3 - 5 v	20 - 33,3 %	tasapoisto
Osakkeet ja osuudet	ei poisteta		

Pakollisten varausten muutokset

	2019	2018
Eksote clearing 1.1.		750.000
Lisäys tilikaudella	0	0
Vähennys tilikaudella		750.000
Eksote clearing 31.12.	0	0
Eksote osuus alijäämästä 1.1.	213.845	0
Lisäys tilikaudella	32.500	213.845
Vähennys tilikaudella	0	0
Eksote osuus alijäämästä 31.12.		213.845
Lpr pela 1.1.	0	0
Lisäys tilikaudella	4.130	0
Vähennys tilikaudella	0	0
Lpr pela 31.12.	4.130	0

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	2019	2018
Muut toimintatuotot		
- Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	224.221,25	1.240,63
- Rakennusten myyntivoitot	0,00	0,00
- Muut myyntivoitot	17.866,81	0,00
Myyntivoitot yhteensä	242.088,06	1.240,63
Muut toimintakulut		
- Myyntitappiot osakkeista	-317,40	0,00
Myyntitappiot yhteensä	0,00	0,00

Huom. tämä ei sisällä vaihto-omaisuuteen merkittyjen tonttien myyntivoittoa 3.651,08 €

Maa- ja vesialueet, €			
	2019	2018	
Maa- ja vesialueet			
- Kiinteistöjen liittymismaksut	47.887,50	47.887,50	
- Muut maa- ja vesialueet	2.242.653,52	2.326.444,64	
Maa- ja vesialueet yhteensä	2.290.541,02	2.374.332,14	

Sijoitukset, €								
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Kuntayhtymät	Tytäryhteisöt	Osakkuusyhteisöt	Muut	Yhteensä	Lainasaamiset tytäryht.	Saamiset muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	646.995,30	61.161,75	316.976,36	329.533,53	1.354.666,94	384.402,46	251.886,12	636.288,58
Lisäykset	0,00	0,00	92.490,00	14.500,22	106.990,22	0,00	1.990,00	1.990,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	1.960,67	1.960,67	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	646.995,30	61.161,75	409.466,36	342.073,08	1.459.696,49	384.402,46	253.876,12	638.278,58
Arvonlenn.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkor.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	646.995,30	61.161,75	409.466,36	342.073,08	1.459.696,49	384.402,46	253.876,12	638.278,58

Olellaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset						
	Tasearvo 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus peruspääomasta	Ero
Sosiaali- ja terveystoimi	620.361,85	0,00	0,00	620.361,85	515.362,23	104.999,62
Koulutuskuntayhtymä	20.231,11	0,00	0,00	20.231,11	20.231,11	0,00
Etelä-Karjalan liitto	6.402,34	0,00	0,00	6.402,34	6.402,34	0,00

Omistukset muissa yhteisöissä

Nimi	Kotipaikka	Kunnan ja konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tuloksesta
Tytäryhteisöt					
- KOY Lemin Vuokratalot	Lemi	100 %	75.010,95	1.812.962,19	16.053,00
- Lemin Lämpö Oy	Lemi	100 %	119.898,29	271.407,80	5.264,92
- KOY Lemin Palvelutalo	Lemi	100 %	201.374,51	2.002.619,68	28.358,47
Kuntayhtymät					
- Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimi	Lappeenranta	2,13 %	-318.400,31	3.116.408,04	-27.454,87
- Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Lappeenranta	0,9 %	278.125,50	71.392,63	9.057,16
- Etelä-Karjalan liitto	Lappeenranta	1,9 %	30.355,59	22.024,00	713,16
Osakkuusyhteisö (ei yhdistelty)					
- Saimaan Kuitu Oy	Savitaipale	33,3 %	722.618,42	2.334.566,56	-72.681,09

Saamisten erittely kuntayhtymiltä, tytäryhteisöiltä ja osakkuusyhteisöiltä

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
- Myyntisaamiset	0,00	15.273,33	0,00	12.241,68
- Lainasaamiset	0,00	20.140,00	0,00	20.140,00
- Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
- Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	35.413,33	0,00	32.381,68
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
- Myyntisaamiset	0,00	31.896,14	0,00	78.256,62
- Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
- Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
- Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	31.896,14	0,00	78.256,62
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus-yhteisyhteisöiltä				
- Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä		0,00	0,00	0,00
Saamiset yhteensä	0,00	67.309,47	0,00	110.638,30

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
- Muut saamiset		
-- Alv-saaminen marras-joulukuulta 2019	40.756,18	
-- Kelan korvaus työterveyshuoltoon, arvio	15.000,00	21.336,35
-- Palolaitoksen peruskorjauksen tukiosuus, arvio	12.128,22	
-- Lappeenrannan seudun ympäristötoimi, palautus	16.453,00	
-- On the Road tukisaaminen	4.900,00	
-- Kansalaisopiston palautus v 2018	0,00	6.900,00
	89.237,40	28.236,35

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	7.037.596,94	7.037.596,94
- Lisäykset	0,00	0,00
- Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	7.037.596,94	7.037.596,94
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	-435.824,84	168.495,68
- Yli-/alijäämä edelliseltä vuodelta	-1.769.793,96	-604.320,52
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	-2.205.618,80	-435.824,84
Tilikauden yli-/alijäämä	-682.169,44	-1.769.793,96
Oma pääoma yhteensä	4.149.808,70	4.831.978,14

Pitkäaikaiset velat

Yli 5 vuoden kuluttua erääntyvä osuus pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta (1.1.2025 jälkeen erääntyvä määrä)			
	2019	2018	
Joukkovelkakirjalainat			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3.235.747	1.210.014	
Lainat julkisyhteisöiltä			
Lainat muilta luotonantajilta			
Saadut ennakot			
Ostovelat			
Muut velat			
Siirtovelat	275.514,00	275.514,00	
Yli 5 vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat yhteensä	3.511.261,00	1.745.860,00	

Pakolliset varaukset

Pakollisena varauksena on taseeseen merkitty kunnan osuus Eksoten alijäämästä 213.845 € vuodelta 2018 ja 32.500 € vuodelta 2019. Lisäksi Lappeenrannan kaupungin ilmoituksen mukaisesti pakollisena varauksena kirjataan 4.130 € pelastuslaitoksen varallaolon kiistaan liittyen.

Velat kuntakonserniin kuuluville yhteisöille

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
- Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
- Ostovelat	0,00	0,00	0,00	22.165,80
- Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
- Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	22.165,80
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
- Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
- Ostovelat	0,00	0,00	0,00	181,21
- Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
- Siirtovelat	275.514,00	0,00	275.514,00	0,00
Yhteensä	275.514,00	0,00	275.514,00	181,21
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat konsernille yhteensä	275.514,00	0,00	275.514,00	22.347,01

Sekkitililimiitti

	2019	2018
Luotollisten sekkitilien sekkitililimiitti 31.12.	300.000,00 €	300.000,00 €
- siitä käyttämättä oleva määrä	204.494,83 €	300.000,00 €

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtovelat		
- Eksoten lomapalkkajaksotus	275.514,00	275.514,00
Lyhytaikaiset siirtovelat		
-- Eksote clearaus	0,00	1.952.820,00
-- Lomapalkkajaksotus	497.905,85	487.719,97
-- Lainojen korkojaksotus	11.073,13	12.061,66
-- Tuloverot	0,00	108.690,38
-- Kertaerä TES	0,00	33.929,67
-- Henkilöstökustannuksia, ilman työvelvoitetta	66.667,81	0,00
-- Hanketukijaksotukset vuodelle 2020	84.482,96	0,00
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	935.643,75	2.599.995,54

4.4. VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT**Annetut pantit ja muut vakuudet**

Pantteja ja vakuuksia ei ole annettu.

Leasing- ja vuokravastuut

Vastuiden yhteismäärä	2019	2018
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	177.550,25	179.004,83
Myöhemmin maksettavat	2.364.590,93	2.542.382,13
Yhteensä	2.542.141,17	2.721.386,96

Annetut vastuusitoumukset

Annetut omavelkaiset takaukset, jäljellä oleva pääoma	2019	2018
Konserniyhteisön velasta	1.829.625,62	1.985.018,30
Osakkuusyhteisön velasta	480.000,00	0,00
Muiden velasta	3.150,00	44.173,52
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	18.319.756,00	17.486.442,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus Kuntien takauskeskuksen rahastosta 31.12.	12.053,00	11.234,23

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	2019	2018
ALV:n palautusvastuu 2009 alkaen valmistuneista hankkeista	474.132,78	609.592,07
Johdannaissopimusten markkina-arvot	-441.192,99	-199.180,32

Muut vastuut

	2019	2018
Lappeenrannan kaupungin lukuun säilytettävät maainesvakuudet	8.210,90	8.210,90

Kunta on sitoutunut siirtämään apporttina Saimaan Kuitu Oy:lle 880.000 euroa arvosta valokuituverkkoa vuoden 2019 loppuun mennessä. Tätä velvoitetta ei kuitenkaan ole jouduttu vuoden 2019 aikana realisoimaan, vaan yhtiössä selvitetään toisenlaista ratkaisua riittävän ratkaisun löytämiseksi vuoden 2020 aikana.

Koronvaihtosopimukset

Sopimuksen tarkoitus	2019	2018
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaaminen. Sopimuksella vaihdetaan kiinteä korko vaihtuvaksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 4.5.2026 - lainapääomaa vastaava nimellisarvo - käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	350.000,00 15.838,47	400.000,00 14.603,07
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaaminen. Sopimuksella vaihdetaan kiinteä korko vaihtuvaksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 22.12.2020 - lainapääomaa vastaava nimellisarvo - käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	210.000,00 2.827,48	245.000,00 5.441,75
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaaminen. Sopimuksella vaihdetaan kiinteä korko vaihtuvaksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 7.3.2020 - lainapääomaa vastaava nimellisarvo - käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	210.000,00 1.728,80	245.000,00 4.851,64
Yksittäisen lainan korkoriskin suojaaminen. Sopimuksella vaihdetaan kiinteä korko vaihtuvaksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 8.5.2020 - lainapääomaa vastaava nimellisarvo - käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	60.000,00 337,23	120.000,00 1.221,06
Sopimus on tehty Kuukanniemen koulun leasingsopimuksen koron nousun suojaamiseen. Koronvaihtosopimuksen ja leasingsopimuksen pääomat vastaavat likimain toisiaan. Sopimus erääntyy 2.1.2034 - sopimuksen laskennallinen pääoma - käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	3.000.000,00 -461.924,97	3.000.000,00 -225.297,84

4.5. YMPÄRISTÖASIOIDEN ESITTÄMINEN

Ympäristötuotot ja -kulut

	2019	2018
5300 Öljyvahingot		
Kulut	0,00	0,00
Tuotot	0,00	0,00
5305 Jätehuolto, (kulut osana ympäristötoimen menoa)		
Kulut	0,00	2.957,84
Tuotot	4.866,76	4.887,48
Suunnitelmapoistot	0,00	2.676,00
5691 Maankaatopaikka		

	Kulut	416,61	1.575,71
	Tuotot	600,00	230,00
	Suunnitelmapoistot	0,00	2.032,00
5740-5750 Viemärilaitos			
	Toimintakulut	273.736,84	376.823,88
	Toimintatuotot	264.017,42	284.111,27
	Suunnitelmapoistot	40.707,00	60.950,00

Näihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät sisäiset erät. Satunnaisia ympäristötuottoja tai -kuluja ei ole.

Tase

	2019	2018
Aktivoidut ympäristömenot		
- Viemäriverkosto	574.460,48	606.382,91
- Jätteenkäsittelypaikka	10.700,36	10.700,36
- Maankaatopaikka	7.398,90	8.130,66
Pakolliset ja vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00

4.6. HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJIEN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstön määrä

	2019	2018
Yleishallinto	6	8
Opetus- ja kulttuuritoimi	85	86
Ympäristö ja tekniset palvelut	26	33
Yhteensä (sisältää myös työllistetyt)	117	127

Henkilöstökulut

	2019	2018
Rahapalkat	4.169.090,76	4.000.865,64
Eläkekulut	905.767,45	898.348,72
Muut henkilösivukulut	128.624,01	139.686,40
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät	-22.712,85	-60.130,03
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	5.180.769,37	4.978.770,73
Luontoisedut	54.360,10	51.941,98
Aktivoidut henkilöstökulut	0,00	11.349,57
Henkilöstökulut yhteensä	5.235.129,47	5.042.062,28

Luottamushenkilömaksut

Perityt luottamushenkilömaksut valtuustoryhmittäin	2019	2018
Keskustan valtuustoryhmä	1.801,60	1.370,12
Lemin Kokoomuksen valtuustoryhmä	1.308,96	926,06
Lemin Vihreän liiton valtuustoryhmä	53,40	17,60
Lemin Perussuomalaisten valtuustoryhmä	346,90	361,42
Lemin Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	412,53	271,89
Luottamushenkilömaksut yhteensä	3.923,39	3.415,98

Tilintarkastajan palkkiot (lakisääteinen tilintarkastus)

	2019	2018
Mikkelin Tilintarkastus Ay Tilintarkastuspalkkiot	5.300,00	5.050,00
Palkkiot yhteensä (ilman arvonlisäveroa)	5.300,00	5.050,00

4.7. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kunnan tytäryhteisöistä Kiinteistö Oy Lemin Vuokralatolot, Kiinteistö Oy Lemin Palvelutalo ja Lemin Lämpö Oy sekä kaikki kuntayhtymät, joiden jäsen kunta on. Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen tuotot ja kulut sekä velat ja saamiset sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä velat ja saamiset on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet erotetaan konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen sekä poistoeron ja vapaaehtoisten varausten oikaisu

Kiinteistöyhtiön ja lämpöyhtiön käyttöomaisuuden poistoja ei ole oikaistu kuntajaoston lausunnon 111/2015 perusteella, koska yhtiöt kirjaavat hyödykkeiden hankintamenon sen vaikutusaikana kuluiksi poistoina.

Kuntayhtymät

Kuntayhtymät on yhdistelty lukuarvoiltaan omistusosuuden mukaisesti.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöksi on vuoden 2016 joulukuussa tullut Saimaan Kuitu Oy, jota ei ole yhdistelty konsernitilinpäätöslaskelmiin. Osuus omasta ja vieraasta pääomasta sekä tilikauden tuloksesta on esitetty liitetiedoissa.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

Poikkeavat tilikaudet

Konserniin kuuluvilla kirjanpitovelvollisilla ei ole kunnan tilikaudesta poikkeavia tilikausia.

Oikaisu edellisen tilikauden tietoihin

Eksoten osalta kunnassa tehty pakollinen varaus on peruutettu vuoden 2018 konsernitilinpäätöksen tiedoissa ennen yhdistelyä. Se oli virheellisesti käsitelty em. tilinpäätöksessä. Vertailutiedot ovat tältä osin kaikki oikaistu tähän tilinpäätökseen.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen tilikauden tietoihin.

4.8. KONSERNITULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Toimintatuottojen erittely**

Ulkoiset toimintatuotot		
	2019	2018
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	11.020.291,98	10.650.787,70
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	315.345,09	307.864,43
Lemin Lämpö Oy	145.753,68	152.463,58
Etelä-Karjalan liitto	95.200,90	95.534,53
Koy Lemin Vuokratalot	498.150,60	488.461,07
Koy Lemin Palvelutalo	295.384,92	288.326,24
Lemin kunta	1.775.685,64	1.704.669,93
Konsernin toimintatuotot yhteensä	14.145.812,81	13.688.107,51

Pakollisten varausten muutokset

	2019	2018
Pakolliset varaukset 1.1.	186.085,27	179.007,87
Muutokset sote-piirissä	-31.297,12	7.077,40
Muutokset kunnassa	4.130,00	0,00
Pakolliset varaukset 31.12.	158.918,15	186.085,27

4.9. KONSERNITASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitaseen vastaavia koskevat liitetiedot

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	0,00	0,00
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
- kunnan siirtosaamiset	101.139,19	28.401,68
- sote-piirin siirtosaamiset	72.329,74	104.410,76
- Lemin Lämpö Oy:n siirtosaamiset	3.670,22	3.976,56
- Etelä-Karjalan liiton siirtosaamiset	4.127,58	3.022,50
- Koulutuskuntayhtymän siirtosaamiset	1.219,16	1.259,09
- Kiint Oy Lemin Palvelutalo siirtosaamiset	2.952,19	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	185.438,08	141.070,59

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	7.037.596,94	7.037.596,94
- Lisäykset	0,00	0,00
- Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	7.037.596,94	7.037.596,94
Muu oma pääoma 1.1.	0,00	0,00
- Lisäykset	0,00	0,00
- Vähennykset	0,00	0,00
Muu oma pääoma 31.12.	0,00	0,00
Arvonkorotusrahassto 1.1.	11.794,40	11.794,40
- Vähennykset	0	0
Arvonkorotusrahassto 31.12.	11.794,40	11.794,40
Muut omat rahastot 1.1.	8.654,10	10.237,32
- Lisäykset	0,00	0,00
- Vähennykset	-3.912,76	-1.583,22
Muut omat rahastot 31.12.	4.741,34	8.654,10
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 1.1.	178.332,04	749.400,85
- Lisäykset		
- Vähennykset	-1.832.268,89	-570.587,46
Edellisten tilikausien yli/alijäämä 31.12.	-1.653.936,85	178.332,04
Tilikauden yli-/alijäämä	-617.677,60	-1.823.314,27
Oma pääoma yhteensä	4.782.518,23	5.413.063,21

Pitkäaikaiset velat

	2019	2018
Yli 5 vuoden kuluttua erääntyvät velat		
Sote-piiri, konserni	937.793,56	1.004.789,43
koulutuskuntayhtymä	4.125,39	6.575,66
palvelutaloyhtiö	1.813.937,00	2.107.357,00
vuokrataloyhtiö	1.257.976,23	1.374.876,13

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2019	2018
Pitkäaikaiset siirtovelat	0,00	0,00
- kunnassa	275.514,00	275.514,00
Lyhytaikaiset siirtovelat		
- sote-piirissä	955.876,36	902.501,28
- koulutuskuntayhtymässä	28.834,32	26.385,61
- Etelä-Karjalan liitossa	10.093,25	8.686,45
- Lemin Lämpö Oy:ssä	6.425,66	6.088,77
- vuokrataloyhtiössä	0,00	0,00
- palvelutaloyhtiössä	0,00	0,00
- kunnassa	702.457,29	2.599.995,59
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	1.703.686,88	3.543.657,70

4.10. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN VAKUUKSIA, VASTUUSITOUMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tässä esitetään vakuuksista ja vastuusitoumuksista Lemin kunnan omistusosuutta vastaava osuus.

Leasing- ja vuokravastuut

	2019	2018
Seuraavalla tilikaudella maksettavat		
- Eksote	500.485,75	292.721,68
- Koulutuskuntayhtymä	2.891,20	2.365,35
- Etelä-Karjalan liitto	936,90	1.444,25
- kunta	177.550,25	179.004,83
Myöhemmin maksettavat		
- Eksote	1.521.094,73	1.986.223,03
- Koulutuskuntayhtymä	3.866,23	11.241,83
- Etelä-Karjalan liitto	704,98	0,00
- Kunta	2.364.590,93	2.542.382,13
Leasing- ja vuokravastuut yhteensä	4.572.120,97	5.015.383,10

Annetut vastuusitoumukset

	2019	2018
Annetut takaus- ym. vastuusitoumukset, jäljellä oleva pääoma		
Muiden velasta		
- Eksote	192.960,94	202.332,88
- kunta	2.312.775,62	2.029.191,82

Arvonlisäveron palautusvastuu

	2019	2018
ALV:n palautusvastuu		
- Eksote	230.015,41	255.578,44
- Koulutuskuntayhtymä	0,00	19.220,78
- Palvelutaloyhtiö	656.087,01	764.424,36
- kunta	474.132,78	609.592,07

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

LEMINKUNTA VESIHUOLTOLAITOS

5.1. TOIMINTAKERTOMUS 2019

Vesi- ja viemärlaitos

Vastuuhenkilönä toimii tekninen johtaja.

Vesilaitoksen hoitajana on laitospäällikö, työajan ulkopuolella teknisen osaston päivyttäjä (puh. 040 623 4125).

Yleistä

Kunnallinen vesihuoltolaitos vastaa ja kehittää toimintatapoja, että sen asiakkailta on käytössä talousveden laatuvaatimusten ja -suositusten täyttävää talousvettä. Tavoitteena on varmatoiminen ja laadukas vesi- ja viemärlaitos.

Vesilaitos

Vesilaitoksen toiminta-alueeseen kuuluvat Kirkonkylä, Kuukanniemi, Tuomelanpelto ja Mikonharju. Kunnan alueella toimii kolme osuuskuntaa, joista kaksi on vesiosuuskuntia ja yksi vesihuolto-osuuskunta.

Lemillä on kaksi vedenottamoita, joista pumpataan talousveden laatuvaatimusten ja -suositusten täyttävää pohjavettä asiakkaille. Talousvesi käsitellään ja desinfioidaan ennen verkostoon pumppausta. Talousvedestä otettiin vuoden 2019 aikana vesinäytteitä seuraavasti: Oma- ja yhteisvalvonta 3 krt, jatkuvan seuranta 4 krt ja yksi jaksottainen.

Viemärlaitos

Kunnan jätevedet pumpataan Lappeenrannan Energia Oy:n Toikansuon puhdistamolle puhdistettavaksi. Tavoitteena on minimoida viemäriverkoston vuotovedet.

Vuonna 2019 tapahtui jätevesilinjan ylivuoto. Ylivuoto johtui runkolinjan tukkeutumisesta. Suntianlahden pumppaamolle rakennettiin 10 m³:n varoallas.

Tunnuslukuja

Liittymät	624 kpl
Verkostoon pumpattu talousvesi	87 354 m ³
Laskutettu vesimäärä	70 400 m ³
Laskutettu jätevesimäärä	62 708 m ³
Jätevesimäärä (Toikansuolle)	93 903 m ³
Veden ja jäteveden myyntihinta	2,34 €/m ³ ja 5,16 €/m ³ , yht. 7,50 €/m ³

Lemin kunnalla ei ole hulevesiviemäriverkostoa vaan hulevedet imeytetään maastoon.

Vuoden 2020 aikana arvioidaan uusia liittyjiä vesihuoltoverkostoon olevan 5 kappaletta.

5.2. VESIHUOLLON TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2019

		2019	2018
Liikevaihto			
	Vesi- ja jätevesimaksut (ulk.)	395 015,12 €	431 914,70 €
	Vesi- ja jätevesimaksut (sis.)	18 989,51 €	
Liiketoiminnan muut tuotot		79,36 €	231,58 €
Tuet ja avustukset			
Materiaalit ja palvelut			
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
	Ostot tilikauden aikana	43 170,84 €	39 094,37 €
	Palvelujen ostot	196 479,24 €	420 809,35 €
	Sisäiset ostot	52 400,00 €	
Henkilöstökulut		57 498,74 €	42 577,47 €
Poistot ja arvonalentumiset			
	Suunnitelmapoistot	66 706,00 €	104 868,00 €
Liiketoiminnan muut kulut		2 223,90 €	3 660,69 €
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-4 394,73 €	-178 863,60 €
Rahoitustuotot ja -kulut			
	Korkotuotot		
	Muut rahoitustuotot	1 277,99 €	1 500,60 €
	Korkokulut	5 765,29 €	5 924,17 €
	Muut rahoituskulut	0,00 €	0,06 €
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-8 882,03 €	-183 287,23 €
	Satunnaiset tuotot		
	Satunnaiset kulut		
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-8 882,03 €	-183 287,23 €
	Poistoeron muutos		
	Vapaaehtoisten varausten muutos		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-8 882,03 €	-183 287,23 €

Vesihuollon alijäämäisten tulosten seurauksena taseessa oma pääoma on menetetty. Oman pääoman määrä on tilinpäätöshetkellä 31.12.2019 -137.726,37 euroa.

5.3. VESIHUOLLON TASE 31.12.2019

		31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		1 105 222,46 €	1 198 067,17 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		958 685,95 €	1 004 064,60 €
Aineelliset hyödykkeet		958 685,95 €	1 004 064,60 €
Maa- ja vesialueet		672,75 €	672,75 €
Vuolteen pumppuaseman tontti	672,75 €		672,75 €
Kiinteät rakenteet ja laitteet		958 013,20 €	1 003 391,85 €
Vesijohtoverkosto	383 552,72 €		397 008,94 €
Viemäriverkosto	574 460,48 €		606 382,91 €
VAIHTUVAT VASTAAVAT		146 536,51 €	194 002,57 €
Lyhytaikaiset saamiset		146 536,51 €	194 002,57 €
Myyntisaamiset		141 652,62 €	156 106,66 €
Myyntisaatavat/MR			
Vesi- ja jätevesilaskut	141 652,62 €		156 106,66 €
Muut saamiset		4 883,89 €	37 895,91 €
Vähennyskelpoinen alv-saatava	4 883,89 €		37 895,91 €
Siirtosaamiset	0,00 €		0,00 €
VASTATTAVAA		1 105 222,46 €	1 198 067,17 €
Oma pääoma		-137 726,37 €	-128 844,34 €
Peruspääoma		1 734 640,55 €	1 734 640,55 €
Vesihuollon yli-/alijäämä		-1 872 366,92 €	-1 863 484,89 €
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	-1 863 484,89 €		-1 680 197,66 €
Tilikauden yli-/alijäämä	-8 882,03 €		-183 287,23 €
Vieras pääoma		1 242 948,83 €	1 326 911,51 €
Pitkäaikainen vieras pääoma		870 801,64 €	900 801,60 €
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		870 801,64 €	900 801,60 €
Lainat Danske Bankilta	360 000,00 €		390 000,00 €
Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä	510 801,64 €		510 801,60 €
Lyhytaikainen vieras pääoma		372 147,19 €	426 109,91 €
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		123 897,91 €	123 897,91 €
Lainat Danske Bankilta	30 000,00 €		30 000,00 €
Lainat Kuntarahoitus Oyj:ltä	93 897,91 €		93 897,91 €
Lainat julkisyhteisöiltä		190 937,80 €	176 164,33 €
Lainat kunnilta (yhdistyksen saldo)	190 937,80 €		176 164,33 €
Ostovelat		29 948,50 €	88 479,07 €
Vesihuollon ostoresk. selv.tili	29 948,50 €		88 479,07 €
Muut velat		27 362,98 €	31 088,01 €
Alv-velka	27 362,98 €		30 139,96 €
Ennakonpidätykset	0,00 €		902,28 €
Työnantajan sotu-maksut	0,00 €		45,77 €
Siirtovelat		0,00 €	6 480,59 €
Muut siirtovelat	0,00 €		2 393,60 €
Lomapalkkajaksotus	0,00 €		4 086,99 €

5.4. VESIHUOLLON RAHOITUSLASKELMA

		2019	2018
TOIMINNAN RAHAVIRTA			
	Liikelijäämä	-4 394,73 €	-178 863,60 €
	Poistot ja arvonalentumiset	66 706,00 €	104 868,00 €
	Rahoitustuotot ja -kulut	-4 487,30 €	-4 423,63 €
	Satunnaiset erät	0,00 €	0,00 €
	Muut tulorahoituksen korjauserät	0,00 €	-0,12 €
	Toiminnan rahavirta yhteensä	57 823,97 €	-78 419,35 €
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
	Käyttöomaisuusinvestoinnit	-21 327,35 €	-66 459,90 €
	Käyttöomaisuuden myyntitulot		
	Sisäiset katteet		
	Investointien rahavirta yhteensä	-21 327,35 €	-66 459,90 €
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ		36 496,62 €	-144 879,25 €
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
	Lainakannan muutokset		
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta		
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00 €	805 000,00 €
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	93 897,98 €	
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-123 897,91 €	-93 897,92 €
	Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	14 781,65 €	-539 014,80 €
	Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		
	Oman pääoman muutokset		
	Muut maksuvalmiuden muutokset		
	Vaihto-omaisuuden lisäys		
	Muut saamisten muutokset	47 466,06 €	13 825,54 €
	Korottomien velkojen muutos	-68 744,40 €	-41 033,57 €
	Rahoituksen rahavirta yhteensä	-36 496,62 €	144 879,25 €
RAHAVAROJEN MUUTOS		0,00 €	0,00 €
RAHAVAROJEN MUUTOS			
	Rahavarat 31.12.	0,00 €	0,00 €
	Rahavarat 1.1.	0,00 €	0,00 €

6. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Lemillä 30.3.2020

LEMIN KUNNANHALLITUS

Kati Buuri
puheenjohtaja

Petteri Holopainen
jäsen

Anu Karhu
jäsen

Juha Mielikäinen
jäsen

Lasse Nisonen
jäsen

Jarkko Ovaskainen
jäsen

Mervi Rings
jäsen

Johanna Mäkelä
kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

7. LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA

Tilivuonna 2019 on Lemminkäisen kunnan kirjanpidossa käytetty seuraavia tilikirjoja, kortistoja ja atk-tulosteita:

Asiakirja	Muoto	Säilytysaika	Säilytyspaikka
Tasekirja	Sidottu	Pysyvästi	Arkisto
Tase-erittelyt	Paperitulosteet	10 v	Arkisto
Konsernitaseen yhdistelylaskelmat	Paperitulosteet	10 v	Arkisto
Vesihuollon eriytyslaskelmat	Paperitulosteet	10 v	Arkisto
Verotilitysten seuranta	Taulukkolaskentatiedosto ja paperituloste	2 v	Hallinto-osasto
Irtaimistoluettelot	Sähköinen tietokanta tai paperilomakkeet	voa	Hallinto-osasto
Rakennusten huoltokirja	Sähköinen tietokanta		Tekninen osasto
Rakennusvalvonnan seurantatiedosto	Sähköinen tietokanta	Pysyvästi	Tekninen osasto
Päivähoitokortisto	Paperitulosteet	10 v	Sivistysosasto
Päiväkirjat	Sähköinen arkisto	10 v	Arkisto
Pääkirja	Sähköinen arkisto	10 v	Arkisto
Toteutumisvertailu	Sähköinen arkisto	10 v	Arkisto
Palkkatulosteet	Sähköinen arkisto	50 v	Hallinto-osasto
Reskontratulosteet	Sähköinen arkisto	10 v	Arkisto
Laskutustulosteet	Paperitulosteet	10 v	Hajautettu

TOSITELAJIT

1	Pankkitositteet	34	Myyntilaskut koulukeskus
9	Palkkatositteet	36	Myyntilaskut talousosasto
10	KP Laskennalliset	41	Vesi- ja jätevesi / Komartek
12	SL Laskennalliset	42	Vesilaskut kp-viennit
14	Vyörytykset	86	Hyvitysten kohdistus
18	Päivähoito	96	Kirjanpidon tulos
20	Ostolaskujen maksut	97	Kirjanpidon tulos laskennall.
21	Ostolaskut	98	Sisäisen laskennan tulos
30	Myyntireskontran suoritukset	99	Sisäisen laskennan tulos laskennall.
31	Myyntilaskut tekninen osasto		Konsernitositteet
32	Myyntilaskut yleishallinto		Vesihuolto
33	Myyntilaskut sivistysosasto		